INSTYTUT NOWEJ EUROPY 2024

Sankcje na Rosję

Skuteczny instrument czy retoryczna wydmuszka?

Redakcja: Jan Starosta
Współautorzy: Zuzanna Cichowska i Michał Kościński
Korekta: Michał Szcześniewski
Skład: Sandra Krawczyszyn-Szczotka

O INE

Instytut Nowej Europy jest ośrodkiem badawczym (think tankiem) prowadzącym działalność analityczną w zakresie polityki międzynarodowej, gospodarki, bezpieczeństwa oraz nowych technologii, ze szczególnym uwzględnieniem procesu integracji europejskiej i roli Polski w tym procesie.

Misją Instytutu jest tworzenie merytorycznych podstaw i animowanie dyskusji o przyszłości Europy w zmieniającym się ładzie światowym oraz globalnym wyścigu technologicznym; wzmocnienie i usprawnianie instytucji krajowych oraz unijnych; a także oddziaływanie na kształt i kierunek polskiej polityki europejskiej i zagranicznej. Nieodłącznym elementem tej misji jest podnoszenie świadomości społecznej o procesach zachodzących w integrującej się Europie.

INE realizuje swoją misję poprzez kreowanie nowych rozwiązań dla polityk publicznych, tworzenie platformy wymiany myśli dla naukowców, publicystów i komentatorów, a także zwiększanie dostępu społeczeństwa do wiedzy eksperckiej.

Publikujemy raporty, pogłębione analizy eksperckie, jak również komentarze bieżące. Tworzymy centra kompetencji oraz programy analityczno-badawcze (Europa, Indo-Pacyfik, Bezpieczeństwo, Trójmorze). Współpracujemy z polskimi i zagranicznymi ośrodkami eksperckimi.

O autorach

Jan Starosta
Kierownik Biura Projektów w Instytucie Nowej Europy. Absolwent metod ilościowych w ekonomii i systemów informacyjnych w Szkole Głównej Handlowej. Członek Towarzystwa Ekonomistów Polskich oraz Forum Młodych Dyplomatów. Zwycięzca konkursu Young Experts Day w 2024 roku. Jego zainteresowania badawcze obejmują: dyplomacja zbrojeniowa i wojskowość, bezpieczeństwo międzynarodowe oraz finanse publiczne.

Zuzanna Cichowska
Studiowała germanistykę oraz stosunki międzynarodowe na Uniwersytecie Warszawskim, a w trakcie studiów uczestniczyła w wymianie na Uniwersytecie w Kolonii. Zdobyła pierwsze doświadczenia jako redaktorka w 2news.pl i 300Gospodarka.pl. Zarówno zawodowo, jak i prywatnie bliskie są jej tematy związane z polityką RFN. Interesuje się polityką międzynarodową oraz dyplomacją, a także jest członkinią organizacji Women in International Security Poland.

Michał Kościński
Absolwent stosunków międzynarodowych na Uniwersytecie Warszawskim ze specjalizacją: międzynarodowa polityka handlowa. Zainteresowania badawcze to międzynarodowe ugrupowania gospodarcze oraz polityka handlowa Unii Europejskiej. Członek Forum Młodych Dyplomatów.

Tłumaczenie i korekta: Michał Szcześniewski
Skład i oprawa graficzna: Sandra Krawczyszyn-Szczotka

Wstęp

Zachód odpowiedział na rosyjską inwazję na Ukrainę wprowadzając z czasem pakiety sankcji, których celem jest izolowanie Rosji oraz wywieranie wpływu na jej społeczeństwo, elity, gospodarkę i potencjał zbrojeniowy. Pierwszy raz sankcje zostały nałożone po rosyjskiej aneksji Krymu w 2014 roku.

Sankcje bądź – środki restrykcyjne – są kluczowym elementem oddziaływania gospodarczego według CFSP (Common Foreign and Security Policy) od wczesnych lat 90. Jednakże ostatnio dopiero widać wzmożone zainteresowanie wokół tego elementu polityki zagranicznej wśród Komisji Europejskiej i państw członkowskich. Adopcja sankcji mocno jest skupiona wokół poszczególnych ministerstw spraw zagranicznych oraz FAC (Foreign Affairs Council). [1] Tymczasem implementacja sankcji jest cedowana na poszczególne instytucje w państwach członkowskich. Ta sieć sankcji stwarza problemy w tworzeniu spójnego frontu oraz podważa legitymację polityki. Szczególnie w kontekście uderzania w export państw europejskich poszczególnych dóbr, istnieje pokusa łamania frontu sankcyjnego.

Od początku wokół sankcji nałożonych przez Zachód narosło wiele mitów, do najważniejszych z nich należą:

1. **Sankcje bardziej uderzają w państwa Europy niż w samą Rosję.**
2. **Sankcje są nieskutecznym narzędziem oddziaływania na gospodarkę.**
3. **Rosja jest niewrażliwa na sankcje nakładane przez kolektywny Zachód.**

Oczywiście Rosja przedsięwzięła pewne działania, które mają na celu zniwelowanie wpływu sankcji oraz ich skutków, niemniej jednak podstawową charakterystyką sankcji jest to, że działają one w długim okresie. Do tej pory na Rosję nałożono więcej sankcji niż na Iran, Kubę i Północną Koreę razem wziętych. Sankcje nałożone i nakładane na Rosję są nazywane „sankcyjną rewolucją". Bowiem nigdy wcześniej sankcje nie dotykały tak wielu aspektów gospodarki, osób oraz instytucji.

Ważnym skutkiem nakładanych sankcji – chodź nie bezpośrednim – jest też budowanie niezależności od rosyjskiego węgla, ropy, gazu i innych produktów energetycznych. Uniezależnienie w dziedzinie energetyki od Rosji buduje odporność i bezpieczeństwo energetyczne, oraz podważa doktrynę Falina-Kwicińskiego. W ramach tej doktryny sformułowanej przez Julija Kwicińskiego i Walentina Falina, eksport gazu i ropy do krajów byłego Układu Warszawskiego miał być elementem nacisku i projekcji wpływów Federacji Rosyjskiej.

Stan rosyjskiej gospodarki po 2 latach wojny

Nie ma konsensusu wśród ekonomistów, w którą dokładnie stronę zmierza gospodarka Federacji Rosyjskiej, a zdania wśród badaczy są podzielone. Pewne jest, że Rosja robi wszystko co potrzebne do wygrania wojny, którą traktuje priorytetowo. Ma to odbicie w coraz większej zmianie charakteru rosyjskiej gospodarki, która jest skierowana na tory wojenne.

Jeśli popatrzymy na „suche liczby'', przede wszystkim PKB, to gospodarka Rosji rozwija się szybciej niż np. państw grupy G7. W 2023 roku gospodarka rosyjska urosła o 3,6%, znacznie szybciej niż strefa euro (0,4%). Według wstępnych danych w pierwszym kwartale 2024 roku PKB Rosji wzrosło o 5,4%. Według prognoz Międzynarodowego Funduszu Walutowego, PKB Rosji ma w 2024 roku urosnąć o 3,2%.

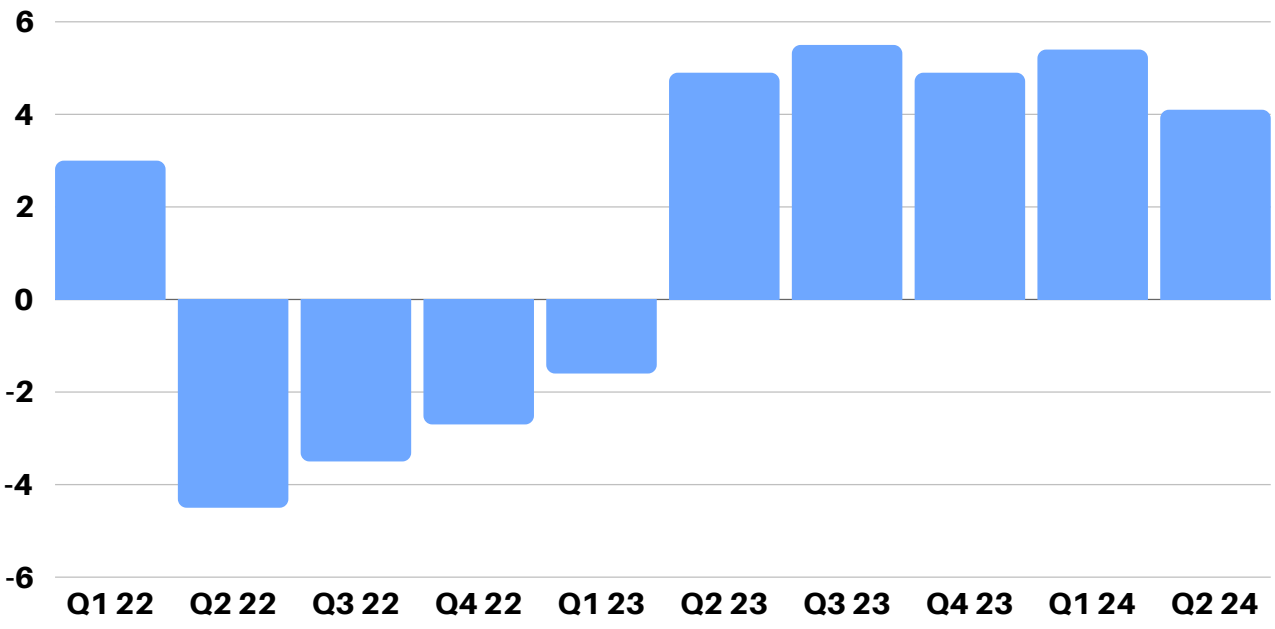

RUS PKB - Średnie roczne tempo wzrostu - w procentch

Źródło: tradingeconomics.com

W tym roku przychody budżetowe z ropy i gazu, wzrosły aż o 79% w stosunku do poprzedniego roku dzięki wyższym cenom ropy i słabszemu rublowi. Dodatkowo agresywna polityka podatkowa oraz nieznaczne ożywienie gospodarcze pozwoliły na zwiększenie pozostałych przychodów podatkowych o 43%. W tym samym czasie wydatki wzrosły o 20%. Wynika z tego, że Rosję – przynajmniej pod względem budżetowym – stać na długą wojnę. Również zmiana ministra obrony Rosji i wyznaczenie na to stanowisko cywila, który jest ekonomistą zdaniem komentatorów ma jeszcze bardziej przestawić gospodarkę na wojenne tory.

PKB Federacji Rosyjskiej rośnie w głównej mierze dzięki coraz większej produkcji zbrojeniowej, lecz jak podkreślają eksperci gospodarka rosyjska jest monotematyczna i wyjałowiona, coraz bardziej uzależniona od wojny. Wzrost PKB nie zawsze oznacza wzrost zamożności społeczeństwa. Coraz większą rentowność mają wyemitowane przez Rosję obligacje, rubel pozostaje wyjątkowo tani. Obecnie (31.08.2024) jeden dolar amerykański kosztuje Rosjan 90,53 rubla.

Warto zaznaczyć, że realne dochody mieszkańca Rosji w latach 2013-2023 praktycznie się nie zmieniły w porównaniu do średniej wzrostu rosyjskiej gospodarki wynoszącym 1,8% rocznie.

Według brytyjskiego wywiadu Kreml zdecydował o wzroście podatku od firm. Najwyższa stawka podatku dochodowego ma wzrosnąć z 15% do 22%, co ma dać około 25 mld euro w przyszłym roku. W tegorocznym budżecie Rosja przewiduje 16 mld euro deficytu. Rentowność rosyjskich obligacji wynosi 15% w skali roku.

W ciągu 2 lat wojny inwestycje w Rosji rosły średnio o 8,3% rocznie, a więc w całkiem dobrym tempie. Jednakże 70% tych inwestycji, to inwestycje wymuszone, które miały złagodzić wpływ sankcji albo zwiększyć produkcję wojenną. Oznacza to, że te inwestycje charakteryzują się bardzo małą stopą wzrostu. Dwa najmocniej rozwijające się sektory to podporządkowany wojnie kompleks budowy maszyn (+17,9%) oraz branża farmaceutyczna (+7,4%).

Zaznaczyć należy duże sukcesy Rosji w omijaniu zachodnich sankcji wymierzonych w eksport surowców energetycznych. W marcu 2024 roku przychody z eksportu ropy i wyrobów ropopochodnych przekraczały 600 mln euro dziennie i były wyższe niż w analogicznym przedziale czasowym rok temu.

Wynika to z utrzymania wolumenu ropy eksportowanej drogą morską. Rosja szybko nauczyła się omijać restrykcje nałożone na tankowce transportujące ropę. Nie brak chętnych na kupno rosyjskiej ropy, są to np. Chiny, Indie, Turcja Brazylia.

Wynika to również ze zmarginalizowania wpływu maksymalnej ceny ropy sprzedawanej przez Rosję, a nałożonej przez państwa G7.

Rosyjskie bezrobocie nie jest na ten moment palącym problemem dla władz. W styczniu 2022 roku wyniosło 4,4% i od tamtej pory jest w tendencji spadkowej. W styczniu 2024 roku wyniosło 2,9%. [3] Ten wskaźnik jednak może być mylący, znacząca liczba osób zdolnych do pracy opuszczających Rosję zmniejsza odsetek populacji bezrobotnej, ponieważ zmniejsza bazę wskaźnika. Dodatkowo stopa bezrobocia nie wlicza osób będących na bezpłatnym urlopie oraz odsetka militaryzacji populacji.

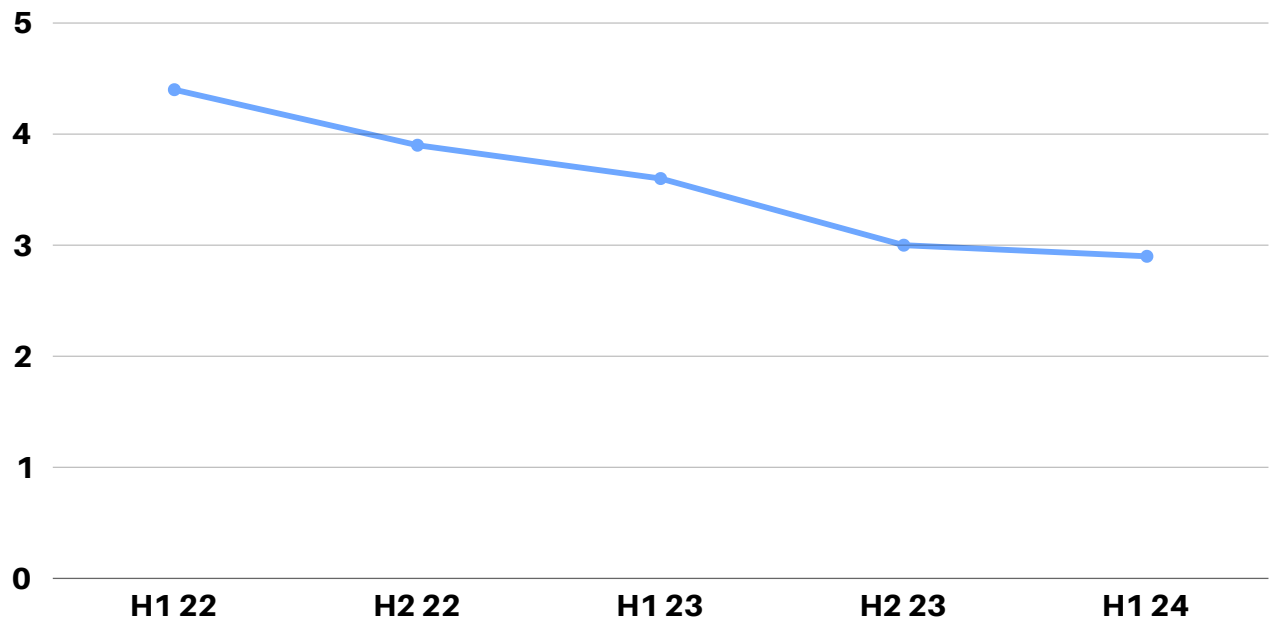

Wskaźnik bezrobocia w Federacji Rosyjskiej w latach 2022-2024
Źródło: Statista

W ubiegłym roku szefowa rosyjskiego Banku Centralnego Elwira Nabiullina podwyższyła stopę procentową do 16 proc., licząc, że twarda polityka pieniężna zdoła zahamować inflację. To się nie udało, bo inflacja ciągle rośnie. 26 lipca Bank Centralny Rosji podjął decyzję o podniesieniu głównej stopy procentowej z 16 do 18 proc.

Eksport w Rosji wyniósł 33 692 mln USD w lipcu 2024 roku. W analogicznym okresie czasowym import do Rosji wyniósł 24 995 mln USD. Gospodarka Rosji jest w dużym stopniu uzależniona od eksportu towarów, a przychody ze sprzedaży ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego stanowią około połowę federalnego budżetu Rosji. Główne towary eksportowe Rosji to: paliwa i produkty energetyczne (63 procent całkowitych dostaw, z czego ropa naftowa i gaz ziemny stanowiły odpowiednio 26 procent i 12 procent); metale (10 procent); maszyny i urządzenia (7,4 procent); produkty chemiczne (7,4 procent) oraz artykuły spożywcze i produkty rolne (5 procent).

Predykcje rozwoju gospodarczego Rosji

Budżet Federacji Rosyjskiej na kolejne trzy lata ma wynosić 376 mld euro rocznie z szacunkowymi wydatkami na wojsko w wielkości 38% budżetu (ok. 150 mld euro rocznie), w tym roku jest to prawdopodobnie 30% kwoty całego budżetu.

Resort gospodarki Federacji Rosyjskiej spodziewa się wzrostu PKB w tym roku o 2,8%, Międzynarodowy Fundusz Walutowy, spodziewa się wzrostu o 3,2%. Prognozy MFW na 2025 prognozują wzrost PKB Rosji o 1,8%.

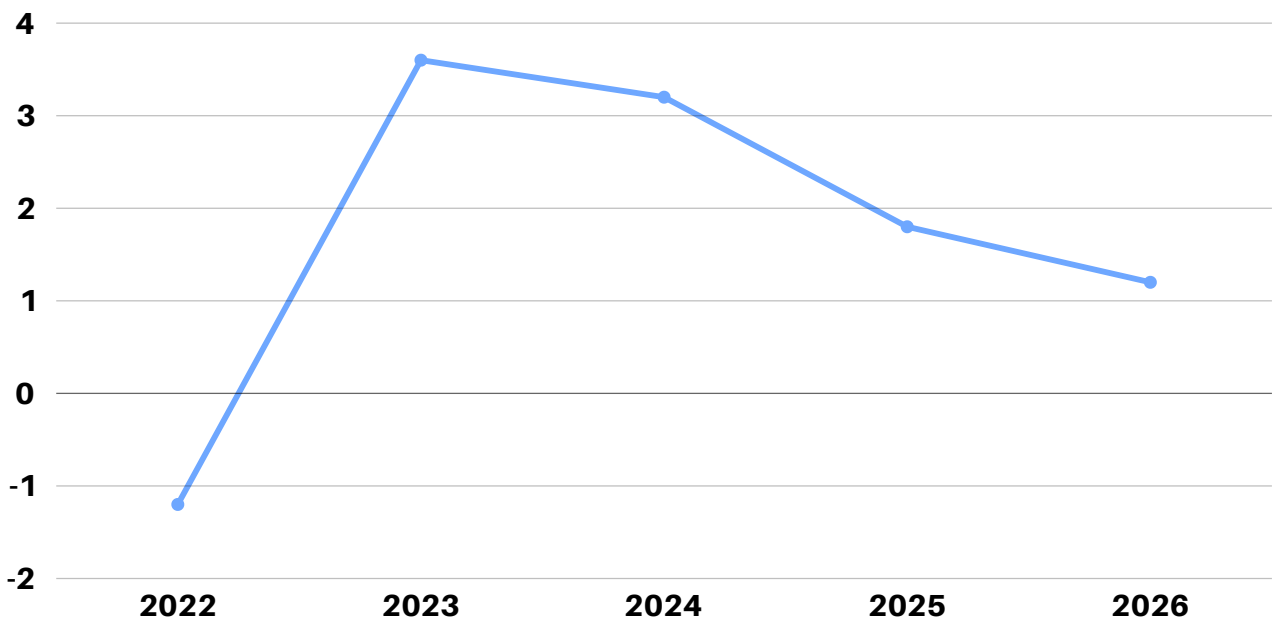

Roczny wzrost PKB Rosji wraz z prognozą na lata 2024-2026

Źródło: IMF

Zakończenie wojny dla rosyjskiej gospodarki oznaczałby dwie ważne rzeczy. Bardzo duża ilość sprzętu wojskowego produkowanego w Rosji nie znalazłoby popytu, co może po wojnie doprowadzić do recesji (analogiczny przypadek USA po II wś.). Trudno będzie również znaleźć klientów na świecie dla tak dużej ilości produkcji wojskowych.

Przyszłość gospodarki rosyjskiej na pewno będzie zależała od światowych cen surowców, to czy Rosja otworzy nowe rynki zbytu oraz jak bardzo zostaną zaostrzone sankcje. Równie ważne będzie wyzwanie demograficzne i niedobór siły ludzkiej. Wszystkie wymienione czynniki, będą warunkowane przez wynik wojny.

Ekonomiści tacy jak, Anders Åslund, Jeffrey Sonnenfeld, Michał Wyrębkowski i Tymofij Myłowanow, podkreślają, że w Rosji trwa kanibalizacja gospodarki, w celu sfinansowania wojny. Finanse, produkcja i zasoby ludzkie zostały masowo przekierowane do sektora wojennego, w wyniku czego sektor cywilny nie daje rady zaspokoić popytu konsumentów. Brak towarów zwiększa inflację. Do tego przyczynia się również deprecjacja rubla i rosnące koszty importu. Roczna inflacja wzrosła w Rosji z 8,58% w czerwcu, do 9,13% w lipcu rok do roku. Wysokiej inflacji nie wyhamowują nawet wysokie stopy procentowe wynoszące 18%.

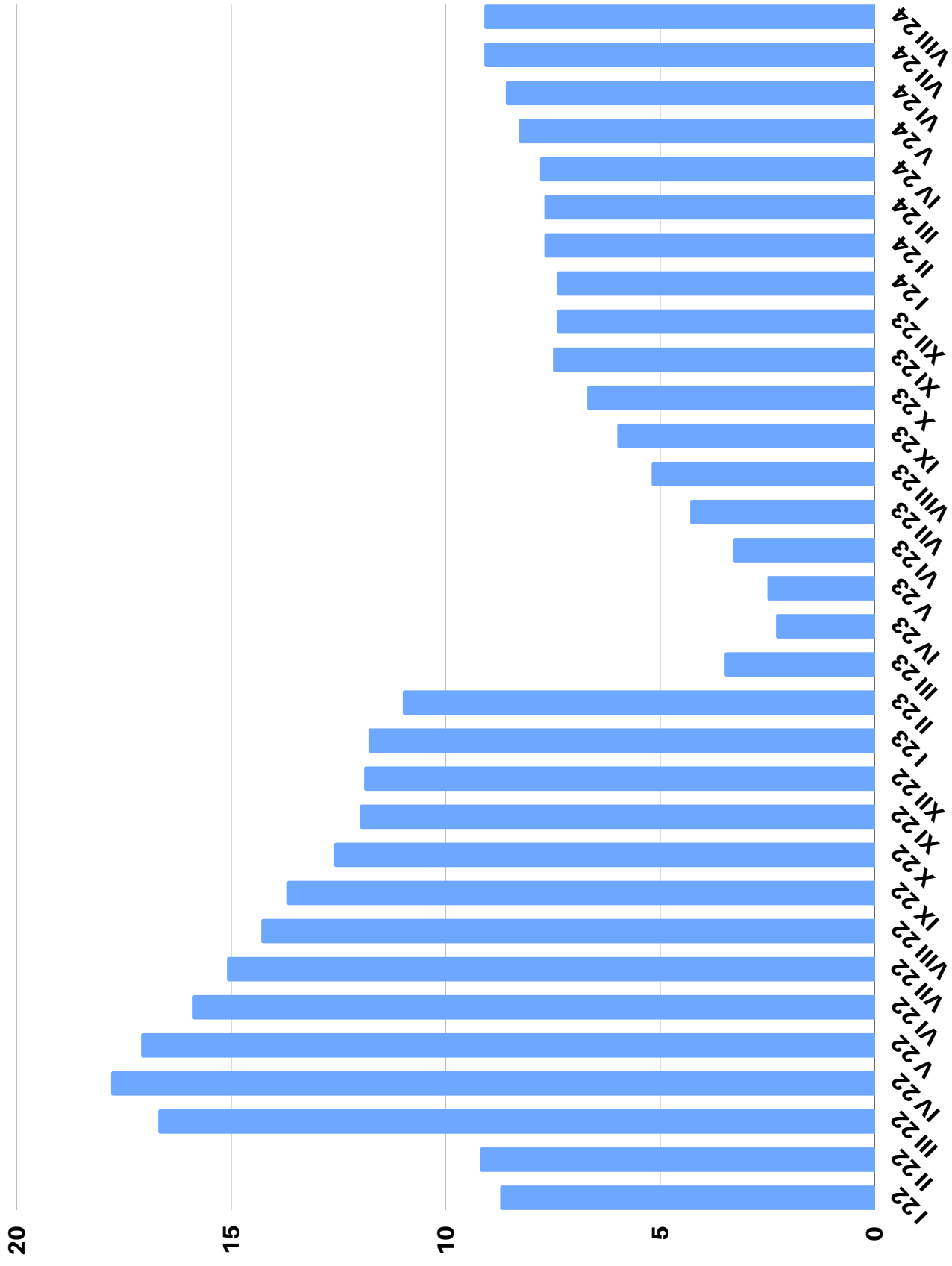

Wskaźnik inflacji w Rosji

Źródło: tradingeconomics.com

Co ciekawe, według badania projektu "Re: Russia" pomiędzy od lipca 2023 do czerwca 2024 roku Rosja wypłaciła uczestnikom wojny na Ukrainie, rannym żołnierzom i krewnym zmarłych kwotę od 2,75 do 3 bilionów rubli (30 mld euro), co odpowiada 2 proc. PKB kraju. Strategiczne sektory przemysłu w Rosji walczą o pracowników z armią.

Podsumowując rosyjska gospodarka wykazała solidny wzrost w wielu sektorach, a bezrobocie utrzymuje się na rekordowo niskim poziomie i wyniosło w czerwcu 2,4%, co wywiera presję na wzrost płac. Podkreślić należy, że co prawda gospodarka rosyjska nie znajduje się w kryzysie, lecz nie generuje rzeczywistego dobrobytu dla swoich obywateli. Fabryki wojenne Kremla są już na maksymalnych obrotach i nie jest to nieskończone źródło wzrostu, ani oznaka stabilnej gospodarki. Wzrost opierający się na obecnym rosyjskim modelu, nie gwarantuje długoterminowego sukcesu i bogactwa.

Sankcje - definicja, cele i charakterystyka pojęcia

Za prof. Budnikowskim: „Sankcje ekonomiczne to wprowadzane przez rząd ograniczenia w normalnych stosunkach handlowych z określonym krajem lub ich grupą, podejmowane z zamiarem osiągnięcia określonego celu ekonomicznego lub politycznego.” [7]

Podstawowym uzasadnieniem stosowania sankcji jest przeświadczenie, że kraj przeciwko któremu są one skierowane poniesie straty ekonomiczne skłaniające go do postępowania zgodnego z intencjami kraju bądź krajów nakładających je. Sankcje można podzielić na handlowe i finansowe. Handlowe mogą przybierać formę zakazu eksportu i importu z kraju będącego obłożonego sankcjami. Sankcje finansowe mogą polegać na odcięciu kraju od kredytów zagranicznych, zamrożeniu aktywów finansowych i depozytów bankowych, odcięciu od wsparcia finansowego oraz przerwaniu rozmów o restrukturyzacji zadłużenia.

Powodzenie sankcji zależy od wielu czynników. Do najważniejszych z nich należą:

- **Poparcie dla sankcji w kraju nakładającym je,**
- **Zaakceptowaniu ich przez społeczność międzynarodową,**
- **Stabilność utrzymywania sankcji i możliwość utrzymania ich długoterminowego oddziaływania,**
- **Możliwość długoterminowego niwelowania negatywnego efektu sankcji na kraj nakładający,**
- **Brak lub niewielka substytucja produktów w kraju objętym sankcjami,**
- **Zakładany wpływ na społeczeństwo i elity w kraju objętym sankcjami,**
- **Wielkość strat ekonomicznych w kraju na który nałożono sankcje.**

Najbardziej skuteczne są sankcje, które powodują niewielkie, ale wymierne straty. Szczególnie w przypadku możliwości ich eskalacji. [8] Sankcje, które przynoszą znaczne straty umożliwiają konsolidację społeczeństwa i są mniej skuteczne.

Miarą skuteczności sankcji nałożonych na Rosję według raportu [9] opublikowanego na stronie Parlamentu Europejskiego są dwa podstawowe czynniki:

1. **Multilateralna zgodność wokół sankcji.**
2. **Efektywność ich implementacji.**

Podstawowym problemem z implementacją sankcji nakładanych przez Unię Europejską jest scedowanie zadania na kraje członkowskie. Kraje podejmują indywidualną politykę zagraniczną, przez co często widać rozbieżności w polityce względem nakładania sankcji.

Sankcje nałożone na Rosję

Pojęcie sankcji jest szerokim terminem do którego można zaliczyć m.in:

- **Zakaz wjazdu dla poszczególnych osób.**
- **Zamrażanie aktywów finansowych poszczególnych instytucji i osób.**
- **Wykluczanie instytucji i banków z międzynarodowych instytucji finansowych.**

Obecnie zakaz wjazdu na teren Unii Europejskiej, w ramach sankcji personalnych, został nałożony na:

- **Władimira Putina,**
- **Siergieja Ławrowa,**
- **Romana Abramowicza,**
- **Wiktora i Ołeksandra Janukowiczów,**
- **posłów do rosyjskiej Dumy Państwowej,**
- **członków Krajowej Rady Bezpieczeństwa,**
- **wysokich rangą wojskowych i urzędników,**
- **przedsiębiorców, propagandystów i oligarchów,**
- **Federalną Służbę Więzienną Federacji Rosyjskiej,**
- **kilku sędziów, prokuratorów i pracowników wymiaru sprawiedliwości, którzy odegrali kluczową rolę w uwięzieniu i przyczynieniu się do śmierci Aleksieja Nawalnego.**

W ramach sankcji sektorowych zakazy obejmują również:

- **siły zbrojne i grupy paramilitarne, w tym Grupę Wagnera,**
- **PJSC Alrosa, największego na świecie wydobywcę diamentów,**
- **ruch „Ogólnorosyjski Front Narodowy",**
- **organizacje odpowiedzialne za programy reedukacyjne dla ukraińskich dzieci i za ich deportację.**

Obecnie sankcjami jest objętych łącznie ponad **2200** osób i podmiotów. [10]

Zamrożenie aktywów, w ramach sankcji sektorowych, obejmuje:

1. **banki i instytucje finansowe,**
2. **przedsiębiorstwa z sektora wojskowego i obronnego,**
3. **przedsiębiorstwa IT,**
4. **przedsiębiorstwa telekomunikacyjne,**
5. **przedsiębiorstwa ubezpieczeniowe,**
6. **przedsiębiorstwa z branży lotniczej,**
7. **przedsiębiorstwa stoczniowe**
8. **przedsiębiorstwa maszynowe,**
9. **partie polityczne,**
10. **siły zbrojne i grupy paramilitarne,**
11. **media odpowiedzialne za propagandę i dezinformację,**
12. **przedsiębiorstwo LLC Titul,**
13. **JSC Iliadis,**
14. **Rasperia,**
15. **PJSC TransContainer.**

Sankcje gospodarcze w dziedzinie finansów to:

1. **Wykluczenie 10 rosyjskich banków ze SWIFT,**
2. **Ograniczenie dostępu Rosji do rynków kapitałowych i finansowych UE,**
3. **Zakaz transakcji z Bankiem Centralnym Rosji,**
4. **Zakaz dostarczania do Rosji banknotów euro,**
5. **Zakaz usług kryptoportfelowych,**
6. **Wymóg uzyskania zgody na transfer funduszy z UE przez podmioty w UE należące do Rosji lub będące pod jej kontrolą,**
7. **Zakaz stosowania systemu przekazywania komunikatów finansowych (SPFS).**

Sankcje gospodarcze w dziedzinie transportu to:

1. **Zamknięcie nieba UE dla wszystkich rosyjskich samolotów,**
2. **Zakaz wjazdu dla rosyjskich przewoźników drogowych,**
3. **Zakaz dot. przyczep i naczep zarejestrowanych w Rosji,**
4. **Zamknięcie portów UE dla rosyjskich statków,**
5. **Zakaz dostępu do unijnych portów i śluz dla statków dokonujących przeładunków „burta w burtę” (w przypadku podejrzenia o naruszenie sankcji),**
6. **Zakaz eksportu do Rosji towarów i technologii sektora lotniczego, morskiego oraz kosmicznego.**

W grudniu 2021 roku, przed rosyjską inwazją na Ukrainę, Rosja eksportowała 7,8 milionów baryłek. Z czego 5 milionów to była ropa naftowa, a reszta dalsze rafinowane produkty. Największym importerem rosyjskich materiałów pędnych była wtedy Europa (2,4 milionów baryłek dziennie). W czerwcu 2022 roku został wprowadzony 6 pakiet sankcji UE. Zredukowało to rosyjski eksport o 1 milion baryłek dziennie. [11] 6 października 2022 roku został wprowadzony 8 pakiet sankcji UE. Zabroniono morskiego transportu rosyjskiej ropy naftowej i innych produktów paliwowych do krajów trzecich.

Sankcje w dziedzinie energii to:

1. **Zakaz importu ropy i węgla z Rosji,**
2. **Pułap cenowy związany z transportem morskim rosyjskiej ropy naftowej,**
3. **Zakaz importu skroplonego propanu,**
4. **Zakaz świadczenia usług ponownego załadunku rosyjskiego skroplonego gazu ziemnego (LNG) na terytorium UE do celów operacji przeładunku w drodze do państw trzecich,**
5. **Zakaz nowych inwestycji mających na celu ukończenie realizowanych projektów LNG,**
6. **Zakaz eksportu do Rosji towarów i technologii sektora rafineryjnego, zakaz nowych inwestycji w rosyjski sektor energetyczny i górniczy,**
7. **Zakaz udostępniania Rosjanom możliwości magazynowania gazu.**

Sankcje w dziedzinie obrony to:

1. **Zakaz eksportu do Rosji towarów i technologii o podwójnym zastosowaniu (cywilnym i wojskowym) wykorzystywanych do celów wojskowych,**
2. **Zakaz eksportu materiałów półprzewodnikowych, elementów elektronicznych i optycznych, przyrządów nawigacyjnych, a także silników do dronów, silników prądu stałego oraz serwosilników do dronów,**
3. **Zakaz sprzedaży broni, broni palnej do użytku cywilnego oraz ich części, amunicji, pojazdów wojskowych i sprzętu paramilitarnego,**
4. **Zakaz eksportu chemikaliów, baterii litowych, termostatów oraz innych towarów mogących zwiększyć rosyjski potencjał przemysłowy.**

W dziedzinie surowców i innych towarów:

1. **Zakaz eksportu do Rosji towarów luksusowych,**
2. **Zakaz importu z Rosji: diamentów (ciętych i oszlifowanych), w tym biżuterii, stali, żelaza, surówki i surówki zwierciadlistej, cementu i asfaltu, drutów miedzianych i aluminiowych, folii, rur i przewodów rurowych, drewna, papieru, kauczuku syntetycznego i tworzyw sztucznych, owoców morza, alkoholu, papierosów i kosmetyków, złota, w tym biżuterii.**

Sankcje w dziedzinie usług:

1. **Zakaz świadczenia na rzecz Rosji lub rosyjskich podmiotów: usług architektonicznych i inżynieryjnych, usług doradztwa IT i doradztwa prawnego, usług w zakresie reklamy oraz badań rynku i opinii publicznej, praw własności intelektualnej lub tajemnic handlowych (dot. towarów i technologii objętych innymi sankcjami), oprogramowania do zarządzania firmą oraz do projektowania przemysłowego i produkcji,**
2. **Wykluczenie obywateli rosyjskich z możliwości posiadania firm świadczących usługi portfeli kryptowalutowych lub usługi powiernicze**
3. **i zajmowania stanowisk kierowniczych w takich firmach,**
4. **Zakaz dostępu do portów i świadczenia usług statkom wspomagającym rosyjską wojnę.**

Restrykcje medialne:

Zawieszenie działalności nadawczej w UE niektórych rosyjskich mediów: Sputnik i jednostki zależne, Russia Today i jednostki zależne, Rossija RTR/RTR Płanieta, Rossija 24/Russia 24, Rossija 1, TV Centre International, NTV/NTV Mir, REN TW, Pierwyj Kanał, Oriental Rewiev, Cargrad TV, New Eastern Outlook, Katehon, Spas TV, To Voice of Europe, RIA Nowosti, Izwiestija i Rossijskaja Gazieta.

Środki dyplomatyczne i wizowe:

1. **Dyplomaci i przedsiębiorcy nie mogą już korzystać z ułatwień wizowych, umowa o ułatwieniach wizowych między UE a Rosją jest zawieszona, regularne szczyty UE-Rosja są zawieszone, Rosja nie jest zapraszana na spotkania G-8,**
2. **Ograniczenia handlowe dotyczące eksportu sprzętu, który może zostać użyty do represji wewnętrznych, a także sprzętu, technologii lub oprogramowania przeznaczonych głównie do zabezpieczania informacji oraz monitorowania lub przechwytywania przekazów telekomunikacyjnych.**

Przykłady omijania sankcji przez Rosję

Władimir Putin twierdzi że sankcje nie mają żadnego wpływu na rosyjską gospodarkę „my mamy wzrost, oni spadek". [12]

Tymczasem według prywatnego rosyjskiego centrum ankietowego Romir, w październiku 2022 roku 68% ankietowanych zwróciło uwagę na redukcję podaży dóbr w sklepach oraz było zmuszonych zmniejszyć wydatki konsumpcyjne. [13]

Podstawowym problemem w efektywnej implementacji sankcji jest postawa innych krajów, a szczególnie krajów zrzeszonych w BRICS. Kraje należące do „koalicji sankcji" reprezentują połowę światowej ekonomii, jednak 2/3 populacji świata żyje w krajach neutralnych lub sprzyjających Rosji. Kluczowi rosyjscy partnerzy handlowi (kraje BRICS – Chiny, Indie, Brazylia RPA) bądź Turcja nie implementują sankcji. Podobnie zachowują się kraje Azji centralnej graniczące z Rosją, bądź kraje ościenne jak np. Armenia. [14]

Jak Rosja omija sankcje w handlu

Kolejne kraje pomocne w omijaniu sankcji to Białoruś i Kazachstan. Znaczna liczba dóbr istotnych dla ro\syjskiego wysiłku zbrojnego przenika przez tzw. „lukę białoruską". Aage Borchgrevink, starszy doradca Norweskiego Komitetu Helsińskiego, powiedział: „ Dziś, luka białoruska jest wystarczająco duża aby armada ciężarówek, samochodów i innych dóbr przenikała z Zachodu do Rosji, a potem na pola bitew Ukrainy." [15] Białoruś jest postrzegana jako kluczowa brama zachodnich dóbr do Rosji centralnej. Bazując na danych Litwy, Polski i Niemiec w 2022 i 2023 roku, na Białoruś łącznie dotarły dobra o wartości 10 mld euro. Tymczasem kraje Azji Centralnej bardziej funkcjonują jako pośrednicy, osankcjonowane dobra raczej nie są transportowane fizycznie przez te kraje.

Na dzień dzisiejszy sankcje nakładane przez UE są multilateralne ale nie są globalne. Stwarza to lukę umożliwiającą ich obchodzenie, z której korzysta Rosja między innymi przez eksport do krajów trzecich, bezpośredni lub pośredni re-export albo fałszywy tranzyt. Rosyjski eksport do Brazylii, Chin, Indii i Turcji wzrósł o prawie 50% od początku wojny w 2022 roku. Tymczasem turecki eksport do Rosji wzrósł o 46% po 6 miesiącach od wprowadzenia sankcji. Dodatkowo Zjednoczone Emiraty Arabskie stały się przystanią dla rosyjskich biznesmenów i oficjeli.

Jak Rosja omija sankcje w sektorze energetycznym

Mimo nałożenia znacznych sankcji na export rosyjskiego gazu skroplonego i paliw, Indie i Chiny zwiększyły import w miejsce krajów Zachodu. Tylko w 2023 roku Indie importowały gaz o wartości 37 mld dolarów, których import był 13 krotnie wyższy, w porównaniu z czasami przed wojną. [16]

Rosja używa „floty cieni", aby eksportować paliwa i gaz. Dysponują flotą ok. 1400 tankowców, starych, zużytych jednostek bez wymaganego ubezpieczenia. Statki stanowią zagrożenie dla środowiska i są również używane do rosyjskich działań w szarej strefie, szpiegostwa i obserwowania infrastruktury krytycznej. [17] Statki należące do „floty cieni" mają niejasną strukturę własności, często zmieniają nazwy i bandery oraz ogólnie operują poza wymiarem prawa morskiego. Do kilku szczególnych przykładów niezgodności statków należących do floty cieni z regulacjami należą:

1. **Angażowanie się w ryzykowną „burta w burtę" (STS) wymianą towarów.**
2. **Częste wyłączanie automatycznego systemu identyfikacji (AIS).**
3. **Niepodleganie regularnym przeglądom.**
4. **Nieposiadanie standardowego ubezpieczenia P&I; irańskie i rosyjskie ubezpieczenia są wysoce niewystarczające. Do października 2023 2/3 statków przewożących rosyjską ropę naftową posiadały ubezpieczenie wystawione przez „nieznane" instytucje.**
5. **Struktura własnościowa jest często nieznana, są to często podmioty ukrywające swoją tożsamość i/lub nie posiadające stałego adresu.**

Kluczową kwestią umożliwiającą funkcjonowanie rosyjskiego systemu finansowego jest adopcja Yuana, który wkrótce stanie się najbardziej obracaną walutą w Rosji. [18] Problem w dalszym używaniu Yuana może leżeć w obawie Chin przed nałożeniem sankcji na obrót Yuanem.

Część zachodnich dóbr jest kupowana przy użyciu krajów trzecich, takich jak Kazachstan, Białoruś, Gruzja i Turcja. Kluczowe produkty hi-tech są sprowadzane z Chin, bez tego wsparcia ciężko byłoby Rosji zasilić swoją machinę wojenną.

Następnym przykładem omijania sankcji przez Rosję jest używanie Indii do rafinowania paliw a potem sprzedawanie ich do Wielkiej Brytanii. Nie jest to nielegalne w myśl prawa brytyjskiego, ale podważa spójność frontu gospodarczego. Wg. brytyjskiego rządu, nie było żadnego importu rosyjskich paliw od 2022 roku, jednak paliwa są traktowane jako pochodzące z tego kraju, w którym odbył się proces rafinacji. [19] Ta luka w sankcjach umożliwia finansowanie rosyjskiej machiny wojennej.

Jak Rosja omija sankcje w przemyśle zbrojeniowym

Kluczowe wsparcie dla rosyjskiej machiny wojennej pochodzi z Chin. Anthony Blinken, Sekretarz Stanu USA powiedział w wywiadzie dla BBC, że ok. 70% narzędzi mechanicznych i ok. 90% mikroelektroniki potrzebnej w rosyjskim przemyśle zbrojeniowym pochodzi z Chin. [20] Reakcją na to był pakiet sankcji nałożonych przez Waszyngton na 20 firm bazujących w Chinach i Hong-Kongu. Chińczycy zaprzeczają sprzedawaniu broni i zapewniają, że działają w zgodzie z prawem międzynarodowym.

Pekin eksportuje średnio miesięcznie dobra podwójnego zastosowania (o użyciu cywilnym i wojskowym) o wartości 300 mln dolarów. Rola Pekinu w wsparciu rosyjskiej gospodarki w świecie sankcji jest kluczowa. Chiny zaopatrują Rosję w rozmaite dobra, m.in. takie jak samochody, ubrania, surowce, i wiele innych. Handel rosyjsko-chiński osiągnął rekord w 2023 roku wynosząc 240 mld dolarów obrotu. Jest to wzrost o 64% w porównaniu z 2021 rokiem. Na spotkaniu Putin-Xi Jinping w maju 2024 roku, ustalono, że kraje będą używać własnych walut w 90% przypadków handlu, a nie dolara.

Dezinformacja jest poważnym narzędziem w rosyjskiej polityce zwalczania sankcji. Używa kanałów dyplomatycznych oraz infosfery światowej, aby obwinić mechanizm sankcji za wzrost cen energii i żywności. Zwłaszcza media chińskie oraz państw afrykańskich sprzyjające Rosji chętnie podejmują tą narrację.

Wpływ sankcji na rosyjską gospodarkę

Akcja sankcyjna przedsięwzięta przez Zachód jest imponująca, jednak co ciekawe, Rosja spodziewała się tego ruchu i sukcesywnie od 2014 roku wzmacniała swoją odporność na szoki ekonomiczne. Np. poprzez kontrolę wydatków i balansowanie ceny ropy za baryłkę oraz dywersyfikując gospodarkę i uniezależniając ją od zachodniego handlu i technologii. Największe rosyjskie banki i spółki państwowe przeprowadzały stress testy na różnorakie scenariusze, między innymi: blokowanie kont poszczególnych osób, odcięcie od SWIFT czy od technologii zachodnich. Rosja wprowadziła również zestaw rozwiązań „anty-sankcyjnych", do których należą: zwiększenie transferów socjalnych, subsydia do kredytów, zwiększenie płacy minimalnej oraz ulgi podatkowe.

Mimo pozornego zmniejszania się bezrobocia, co najmniej 5 milionów obywateli Rosji podlegało na koniec 2022 roku jakiejś formie ukrytego bezrobocia. Z czego znaczna liczba przebywała na bezpłatnym urlopie.

W styczniu 2022 roku, na kilka tygodni przed rosyjską inwazją na Ukrainę, Międzynarodowy Fundusz Walutowy prognozował rosyjski wzrost PKB w 2022 roku na 2,8% i 2,4% w 2023, a Bank Światowy na 2,4% w 2022 i 1,8% w 2023. Rosyjski minister finansów i ekonomii prognozował, że sankcje spowodują spadek wzrostu o 10%. Podobne analizy opublikował Bank Światowy. Jednakże, szacunki opublikowane przez Międzynarodowy Fundusz Walutowy wskazują na kurczenie się rosyjskiej gospodarki o 21,8% kwartał po rosyjskiej inwazji. Przyczyny tego stanu są wielorakie, szoki systemu transakcyjnego, szoki podażowe, załamanie się łańcuchów dostaw doprowadzające do załamania się popytu wewnętrznego, znaczna deprecjacja rubla oraz inflacja redukująca prywatną konsumpcję i inwestycje.

W pierwszym roku wojny i po nałożeniu pierwszych pakietów sankcji, rosyjska gospodarka zmniejszyła się o 2,1%. [21] Amerykański Departament Skarbu twierdzi ponadto, że sankcje zmniejszyły potencjalny rosyjski wzrost gospodarczy o 5% w ciągu ostatnich dwóch lat. Dodatkowym skutkiem sankcji było zmuszenie do emigracji więcej niż miliona młodych i wykształconych Rosjan. [22] W długim terminie utrata potencjalnych pracowników spowolni wzrost gospodarczy. Rosyjski rząd próbuje zahamować ten proceder subsydiując kredyty hipoteczne.

Rosyjski rubel doświadcza nadzwyczajnej chwiejności. Mimo że nie można wprost uznać tego za efekt sankcji, wpływa to na balans fiskalny. Deprecjacja rubla obserwowalna między marcem 2023 roku a wrześniem 2023 doprowadziła do wyższych kosztów importu. Wprowadza to trudności w zakupie materiałów potrzebnych do prowadzenia wojny.

Prawdziwy mocny wpływ sankcji ujawni się w długim terminie. Izolacja z światowego rynku wprowadza trudności z importem innowacji i technologii wpływających na długoterminowy wzrost gospodarczy. Rozwijanie infrastruktury energetycznej staje się coraz bardziej kosztowne. Kluczowym wskaźnikiem, który to ujawnia jest FDI (Foreign Direct Investments).

Rosja buduje również odporność swojej gospodarki poprzez wprowadzanie systemu dwuzmianowego w fabrykach, niekiedy zwiększając obowiązkowo czas pracy do 12 godzin. Na ten moment rosyjska gospodarka jest stabilna, ale niemożliwe jest utrzymywanie tego w długim terminie. [23]

Mimo problemów koordynacyjnych i implementacyjnych w nakładaniu sankcji, przyniosły one jednak widoczne efekty. Permanentnie osłabiły rosyjski sektor zbrojeniowy, energetyczny oraz uderzyły w rosyjską gospodarkę. Mimo to, Rosja w najbliższych latach będzie w stanie toczyć wojnę przeciwko Ukrainie.

Kalendarium nakładania sankcji

2022

22 lutego

Wielka Brytania zamraża aktywa Banku Rozwoju i Odbudowy Morza Czarnego, Banku Oszczędności Przemysłowych, Genbanku, Banku Rossiya i Promsvyazbanku.

Stany Zjednoczone nakładają sankcje na Promsvyazbank, VEB.RF i ich spółki zależne.

23 lutego

Unia Europejska nakłada „ukierunkowane środki restrykcyjne" na 27 „wysokoprofilowych osób i podmiotów" oraz środki przeciwko wszystkim 351 członkom Dumy Państwowej Rosji. Wprowadza zakaz finansowania Federacji Rosyjskiej, jej rządu i Banku Centralnego Rosji. Zamraża aktywa Banku Rossija, Promsvyazbanku i VEB.RF.

Australia nakłada sankcje na Bank Rossija, Promsvyazbank, VEB.RF i inne podmioty.

24 lutego

Stany Zjednoczone, Unia Europejska, Japonia, Australia, Wielka Brytania, Kanada, Nowa Zelandia wprowadzają kontrolę eksportu na oprogramowanie, sprzęt i technologie.

Polska wycofuje pięć rosyjskich kanałów z rejestru dozwolonych usług telewizyjnych.

Kanada zamraża aktywa i zakazuje prowadzenia transakcji z różnymi rosyjskimi osobami oraz podmiotami, w tym z głównymi bankami.

Wielka Brytania zamraża aktywa VTB Banku.

Stany Zjednoczone nakładają sankcje na rachunki korespondencyjne i typu payable-through na Sberbank i jego spółki zależne; pełne sankcje blokujące na VTB Bank, Otkritie Financial Corp. Bank, Sovcombank, Novikombank oraz ich spółki zależne. Wprowadza nowe ograniczenia dotyczące długu i kapitału na Sberbank, Alfa-Bank, Credit Bank of Moscow, Gazprombank, Rosyjski Bank Rolny i inne rosyjskie przedsiębiorstwa.

25 lutego

Tajwan wprowadza kontrolę eksportu na oprogramowanie, sprzęt i technologie.

Stany Zjednoczone nakładają sankcje na prezydenta Władimira Putina i ministra spraw zagranicznych Siergieja Ławrowa.

26 lutego

Stany Zjednoczone, Unia Europejska, Wielka Brytania, Kanada zakazują wybranym rosyjskim bankom (nieokreślonym w tym momencie) dostępu do systemu przesyłania wiadomości finansowych SWIFT oraz wprowadzają środki restrykcyjne wobec Banku Centralnego Rosji.

28 lutego

Stany Zjednoczone blokują transakcje z Bankiem Centralnym Rosji.

Wielka Brytania zamraża aktywa VEB.RF, Otkritie i Sovcombank.

Unia Europejska wprowadza ograniczenia na rynku kapitałowym dla Alfa-Banku, Otkritie Financial Corp. Bank, Banku Rossija i Promsvyazbanku.

1 marca

Japonia ogranicza transakcje z Bankiem Centralnym Rosji; zamraża aktywa VEB.RF, Promsvyazbanku i Banku Rossija oraz dołącza do Europy i USA w wykluczeniu wybranych rosyjskich banków z systemu przesyłania wiadomości finansowych SWIFT.

2 marca

Wielka Brytania nakłada sankcje na Sberbank, zakazując bankowi przeprowadzania transakcji korespondencyjnych oraz rozliczeń w funtach szterlingach.

Australia dodaje Bank Centralny Rosji i Otkritie Financial Corp. Bank do listy sankcji.

Korea Południowa nakłada sankcje na siedem rosyjskich banków i ich spółki zależne. Zakazuje handlu nowymi obligacjami rządu rosyjskiego.

Unia Europejska wskazuje rosyjskie banki, które zostaną odłączone od sieci bankowej SWIFT: Otkritie Bank, Novikombank, PJSC Promsvyazbank, Bank Rossiya, Sovcombank, państwową korporację rozwoju VEB.RF oraz VTB Bank. Zakazuje sprzedaży, dostaw, transferów lub eksportu banknotów denominowanych w euro do Rosji oraz zakazuje transakcji z Bankiem Centralnym Rosji.

Wielka Brytania wprowadza zakaz eksportu technologii dla przemysłu krytycznego.

Unia Europejska zawiesza działalność nadawczą rosyjskich mediów państwowych lub powiązanych, takich jak Sputnik i RT/Russia Today w UE, w tym wyniki wyszukiwania i media społecznościowe.

3 marca

Japonia zamraża aktywa czterech dodatkowych rosyjskich banków: VTB Bank, Sovcombank, Novikombank i Otkritie Financial Corp. Bank.

Wielka Brytania zakazuje rosyjskim firmom z branży lotniczej i kosmicznej ubezpieczania i reasekurowania swoich ryzyk w kraju.

Stany Zjednoczone nakładają sankcje na wiele rosyjskich elit i ich rodzin, w tym Jewgienija Prigożyna oraz Aliszera Usmanowa, który kontroluje 49% USM Holdings Ltd. Wprowadzają restrykcje na media związane z rosyjskimi służbami wywiadowczymi.

4 marca

Szwajcaria rozszerza sankcje przeciwko Rosji, wprowadzając ograniczenia na rynku kapitałowym dla Alfa-Banku, Otkritie Financial Corp. Bank, Banku Rossija, Promsvyazbanku i innych. Dołącza do zakazu korzystania z systemu przesyłania wiadomości finansowych SWIFT dla siedmiu rosyjskich banków i wprowadza środki przeciwko Bankowi Centralnemu Rosji.

5 marca

Singapur wprowadza kontrolę eksportu na oprogramowanie, sprzęt i technologie. Zamraża aktywa i zakazuje transakcji z VTB Bank, VEB.RF, Promsvyazbankiem i Bankiem Rossija oraz blokuje transakcje z Bankiem Centralnym Rosji.

7 marca

Korea Południowa wprowadza kontrolę eksportu na oprogramowanie, sprzęt i technologie.

8 marca

Stany Zjednoczone zakazują importu rosyjskiej ropy, gazu i innych surowców energetycznych.

11 marca

Stany Zjednoczone nakładają sankcje na elity Kremla, oligarchów oraz liderów politycznych i bezpieczeństwa narodowego Rosji, a także wprowadzono środki przeciwko północnokoreańskim programom broni masowego rażenia i rakiet balistycznych.

15 marca

Stany Zjednoczone nakładają sankcje na Rosjan powiązanych z naruszeniami praw człowieka oraz na "korupcyjnego" lidera Białorusi.

Wielka Brytania rozszerza sankcje, obejmując szereg osób i podmiotów, w tym Internet Research Agency.

Unia Europejska zakazuje dostaw sprzętu, technologii i usług związanych z energią do Rosji; zakazuje nowych inwestycji w rosyjskim sektorze energetycznym; oraz zaostrza ograniczenia eksportowe, aby nie przyczynić się do rozwoju rosyjskiego sektora obrony i bezpieczeństwa.

Stany Zjednoczone, Niemcy, Wielka Brytania, Japonia, Komisja Europejska, Francja, Włochy, Kanada, Australia uruchamiają grupę roboczą "Rosyjskie Elity, Pośrednicy i Oligarchowie" w celu "zbierania i dzielenia się informacjami oraz podejmowania konkretnych działań, w tym nałożenia sankcji, zamrażania aktywów, konfiskaty cywilnej i karnej aktywów oraz postępowania karnego."

16 marca

Unia Europejska nakłada sankcje na prezesa Rostelecom PJSC Mikhaiła Oseevskiego, zastępcę dyrektora generalnego Yandex NV Tigrana Khudaverdyana oraz dyrektora generalnego VK Co. Władimira Kirijenko, uniemożliwiając im podróżowanie do UE lub prowadzenie interesów z firmami, które tam działają.

18 marca

Rosja zakazuje rosyjskim ubezpieczycielom przeprowadzania transakcji z reasekuratorami w USA, Wielkiej Brytanii, Australii, Kanadzie, Japonii, Szwajcarii, krajach UE oraz innych "nieprzyjaznych państwach."

Australia nakłada sankcje na Sberbank, Gazprombank, VEB.RF, VTB Bank, Rosyjski Bank Rolny, Sovcombank, Novikombank, JSC Alfa-Bank oraz Credit Bank of Moscow.

Wielka Brytania cofa licencję RT na nadawanie w Wielkiej Brytanii.

24 marca

Wielka Brytania wprowadza 65 nowych sankcji przeciwko kluczowym sektorom, w tym Rosyjskim Kolejom Państwowym oraz sześciu bankom.

Stany Zjednoczone nakładają sankcje na rosyjski przemysł obronny, Dumę Rosji oraz prezesa Sberbanku.

31 marca

Stany Zjednoczone wprowadzają nowe sankcje ukierunkowane na rosyjski sektor technologiczny oraz związane z wysiłkami unikania lub omijania sankcji. Na listę sankcji dodano 21 podmiotów i 13 osób.

5 kwietnia

Unia Europejska proponuje zakaz importu rosyjskiego węgla oraz całkowity zakaz transakcji dla czterech kluczowych rosyjskich banków, w tym VTB Bank PJSC, zakaz wstępu rosyjskim statkom i statkom obsługiwanym przez Rosjan do portów europejskich oraz zakaz dla rosyjskich i białoruskich operatorów transportu drogowego.

6 kwietnia

Stany Zjednoczone wprowadzają całkowite sankcje blokujące na Sberbank i Alfa-Bank, zamrażając ich aktywa związane z amerykańskim systemem finansowym oraz zakazując osobom z USA prowadzenia z nimi interesów. Zakazują nowych inwestycji w Rosji i nakładają pełne sankcje na kluczowe firmy kontrolowane przez państwo. Sankcje obejmują także najwyższych rosyjskich urzędników oraz ich rodziny, w tym dorosłe dzieci prezydenta Putina oraz żonę i córkę ministra spraw zagranicznych Ławrowa.

Wielka Brytania zamraża aktywa Sberbanku i Credit Bank of Moscow. Zakazuje nowych inwestycji w Rosji. Zobowiązuje się do "zakończenia wszelkiej zależności od rosyjskiego węgla i ropy" do końca 2022 roku oraz do "jak najszybszego zakończenia importu gazu" po tym terminie. Zakazuje importu produktów żelaznych i stalowych. Nakłada sankcje na 8 dodatkowych oligarchów aktywnych w tych branżach.

7 kwietnia

Stany Zjednoczone nakładają sankcje na rosyjskiego państwowego giganta diamentowego PJSC Alrosa-Nyurba, blokując całe jego mienie i interesy w USA.

Zobowiązują się do "zakończenia wszelkiej zależności od rosyjskiego węgla i ropy" do końca 2022 roku oraz do "jak najszybszego zakończenia importu gazu" po tym terminie. Zakazują importu produktów żelaznych i stalowych. Nakładają sankcje na 8 dodatkowych oligarchów aktywnych w tych branżach.

8 kwietnia

Unia Europejska nakłada całkowity zakaz transakcji na 4 kluczowe rosyjskie banki — VTB Bank PJSC, PJSC Sovcombank, Joint-Stock Commercial Bank Novikombank oraz Otkritie Financial Corp. Bank. Ponadto rozszerza zakaz wpłat na portfele kryptowalutowe oraz zakazuje sprzedaży banknotów i papierów wartościowych denominowanych w jakiejkolwiek oficjalnej walucie państw członkowskich UE do Rosji i Białorusi.

11 kwietnia

Japonia zatwierdza dodatkowe sankcje, w tym zamrożenie aktywów Sberbanku Rosji i JSC Alfa-Bank. Wprowadza środki zakazujące nowych inwestycji w Rosji oraz zmniejszające zależność od Rosji w zakresie energii, w tym stopniowe wycofywanie i zakaz importu rosyjskiego węgla.

13 kwietnia

Wielka Brytania nakłada sankcje na 206 osób, w tym wiceprezydenta Gazprombank JSC Siergieja Fursenkę oraz sześciu oligarchów.

Szwajcaria przyjmuje nowe sankcje ogłoszone 8 kwietnia przez UE przeciwko Rosji i Białorusi.

19 kwietnia

Kanada ogłasza dodatkowe sankcje przeciwko Rosji, celując w 14 osób, w tym gubernator banku centralnego Rosji, Elwirę Nabiullinę.

Nowa Zelandia wprowadza nową rundę sankcji przeciwko 18 rosyjskim podmiotom finansowym, w tym centralnemu bankowi Rosji, Sberbankowi Rosji, VTB Bank PJSC oraz Gazprombankowi JSC.

20 kwietnia

Stany Zjednoczone wyznaczają bank Transkapitalbank z siedzibą w Rosji oraz sieć ponad 40 osób i podmiotów kierowanych przez rosyjskiego oligarchę Konstantina Malofiejewa jako zaangażowane w próby omijania sankcji. Wśród wyznaczonych osób znajdują się menedżerowie związani z Otkritie Financial Corp. Bank.

26 kwietnia

Polska nakłada sankcje na 50 rosyjskich firm i osób, w tym założyciela Alfa-Banku Michaiła Fridmana oraz państwową firmę energetyczną PJSC Gazprom.

27 kwietnia

Kanada wprowadza nowe sankcje wobec 11 wysokich urzędników i 192 innych członków Rad Ludowych Ludowej Republiki Ługańskiej i Donieckiej w regionie Donbasu na wschodniej Ukrainie w związku z próbą aneksji tych terenów przez Rosję.

4 maja

Wielka Brytania zakazuje eksportu usług księgowych, doradczych i public relations do Rosji oraz nakłada sankcje na osoby w rosyjskim przemyśle medialnym.

Przewodnicząca Komisji Europejskiej Ursula von der Leyen informuje, że szósty pakiet sankcji przeciwko Rosji obejmuje usunięcie Sberbanku Rosji, największego banku w kraju, oraz dwóch innych dużych banków z systemu finansowego Swift.

8 maja

Stany Zjednoczone wprowadzają nowe sankcje przeciwko Rosji, obejmujące członków zarządu Sberbanku oraz Gazprombanku, a także JSC Bank Moscow Industrial Bank i inne podmioty. Na listę sankcji dodano także trzy największe państwowe stacje telewizyjne: JSC Channel One Russia, Russia-1 oraz JSC NTV Broadcasting Co.

9 maja

Wielka Brytania ogłasza nowe taryfy importowe na towary, w tym platynę i pallad, oraz plany zakazu eksportu chemikaliów, plastiku, gumy i maszyn.

13 maja

Wielka Brytania ogłasza nowe sankcje przeciwko przyjaciołom, członkom rodziny i zaufanym osobom prezydenta Rosji Władimira Putina. Wśród osób objętych sankcjami znajdują się Alina Kabaewa, która rzekomo ma bliskie osobiste relacje z Putinem, oraz Michaił Klishin, menedżer w Banku Rossija.

25 maja

Unia Europejska proponuje, aby naruszenie sankcji UE stało się przestępstwem w całej Unii, co umożliwiłoby skuteczną konfiskatę aktywów osób i podmiotów objętych sankcjami.

31 maja

Kanada wprowadza nowe sankcje, celując w 22 osoby oraz cztery podmioty, w tym kluczowe rosyjskie instytucje finansowe i banki.

3 czerwca

Unia Europejska przyjmuje szósty pakiet sankcji, w tym odcięcie Sberbanku Rosji, Credit Bank of Moscow i rosyjskiego Banku Rolniczego od systemu finansowego Swift.

6 czerwca

Stany Zjednoczone wydają wskazówki wyjaśniające, że wcześniejsze sankcje zabraniające zakupu nowych papierów dłużnych i akcji emitowanych przez podmioty rosyjskie dotyczą również obrotu istniejącymi papierami wartościowymi na rynkach wtórnych.

7 czerwca

Japonia zamyka aktywa rosyjskiego Banku Rolniczego, Credit Bank of Moscow oraz białoruskiego Belinvestbank JSC.

10 czerwca

Szwajcaria decyduje o przyjęciu nowych sankcji ogłoszonych 3 czerwca przez UE przeciwko Rosji i Białorusi, w tym o wykluczeniu Sberbanku Rosji i trzech innych banków z systemu finansowego Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication (Swift).

22 czerwca

Wielka Brytania zakazuje eksportu do Rosji towarów i technologii związanych z bronią chemiczną i biologiczną, rafinacją ropy naftowej oraz innymi kluczowymi przemysłami. Zakazuje eksportu do Rosji paliwa lotniczego oraz banknotów denominowanych w funtach szterlingach lub walutach UE.

27 czerwca

Państwa G7 wprowadzają zakaz importu złota z Rosji. Wielka Brytania, Stany Zjednoczone, Kanada i Japonia ogłaszają zakaz importu nowo wydobytego lub przetworzonego złota. Wcześniej wyeksportowane rosyjskie złoto nie jest objęte zakazem. Pozostali członkowie G7 — Włochy, Francja i Niemcy — mogą podążyć za tym po dyskusjach w UE.

28 czerwca

Stany Zjednoczone nakładają sankcje na 70 podmiotów, z których wiele jest powiązanych z rosyjskim przemysłem obronnym, w tym państwowy podmiot obronny Rostec, oraz 29 rosyjskich osób. Nakładają sankcje na dodatkowe 45 podmiotów i 29 osób; wyznacza jednostki wojskowe Federacji Rosyjskiej i ponownie wyznacza Rosyjską Federalną Służbę Bezpieczeństwa.

29 czerwca

Wielka Brytania dodaje 13 osób i podmiotów do swojej listy sankcji wobec Rosji, w tym Bank Przemysłowy w Moskwie oraz biznesmena Władimira Potanina, drugiego najbogatszego człowieka w Rosji, który według Biura Spraw Zagranicznych zdobył PJSC Rosbank oraz udziały w JSC Tinkoff Bank od czasu inwazji na Ukrainę.

21 lipca

Unia Europejska zakazuje zakupu, importu lub transferu złota i biżuterii pochodzących z Rosji oraz dodaje bank Sberbank do listy sankcji.

3 sierpnia

Szwajcaria wprowadza dodatkowe środki przeciwko Rosji zgodnie z najnowszymi sankcjami UE dotyczącymi złota i produktów złotych oraz zakazuje największemu bankowi w kraju, Sberbank, udzielania funduszy, zasobów ekonomicznych lub usług technicznych.

26 września

Wielka Brytania nakłada 92 sankcje w odpowiedzi na referendum przeprowadzone przez Rosję, które doprowadziło do aneksji czterech regionów Ukrainy. Cele sankcji to najwyżsi urzędnicy rosyjscy zaangażowani w egzekwowanie głosów, oligarchowie o globalnym majątku netto wynoszącym 6,3 miliarda funtów oraz 49 menedżerów w Gazprombanku, Sberbanku Rosji i Sovcombanku.

30 września

Stany Zjednoczone nakładają sankcje na 14 osób związanych z rosyjskim przemysłem obronnym oraz 278 członków rosyjskiego parlamentu, którzy byli zaangażowani w referendum w Ukrainie. Wśród objętych sankcjami znajduje się gubernator Centralnego Banku Rosji Elwira Nabiullina.

6 października

Unia Europejska rozszerza zakaz na rosyjskie produkty stalowe, obejmując stal półfabrykatów. Rada Europejska ogłasza również zakaz eksportu węgla, w tym węgla koksowego.

7 października

Japonia nakłada sankcje na 58 rosyjskich osób, 9 rosyjskich podmiotów oraz 23 osoby, które uznawane są za odpowiedzialne za jednostronną aneksję Doniecka, Ługańska, Chersonu i Zaporoża.

4 listopada

Państwa G7 i Australia postanawiają ustalić stałą — a nie zmienną — cenę, gdy pod koniec miesiąca sfinalizują limit cenowy na rosyjską ropę.

30 listopada

Wielka Brytania ogłasza nowy pakiet 22 sankcji, które celują w urzędników zaangażowanych w mobilizację do walki w wojnie Rosji z Ukrainą.

2 grudnia

Państwa G7 i Australia zgadzają się na ustalenie limitu ceny na rosyjską ropę przewożoną drogą morską na poziomie 60 dolarów za baryłkę.

3 grudnia

Unia Europejska ustala limit ceny na ropę naftową w wysokości 60 dolarów za baryłkę dla ropy naftowej, olejów naftowych i olejów uzyskanych z minerałów bitumicznych pochodzących z Rosji.

7 grudnia

Ponowane sankcje obejmują trzy rosyjskie banki, w tym całkowity zakaz transakcji z JSC Rosyjskim Bankiem Rozwoju Regionalnego, w ramach dziewiątego pakietu sankcji.

15 grudnia

Stany Zjednoczone nakładają sankcje na rosyjskiego biznesmena Władimira Potanina, trzech członków jego najbliższej rodziny oraz jego firmę Interros Co.

16 grudnia

Unia Europejska przyjmuje dziewiąty pakiet sankcji wobec Rosji, który obejmuje całkowity zakaz transakcji z JSC Rosyjskim Bankiem Rozwoju Regionalnego, zamrożenie aktywów Banku Kredytowego Moskwy i Dalekiego Wschodu, zakaz nowych inwestycji w górnictwo w kraju oraz zawieszenie licencji nadawczych dla mediów NTV/NTV Mir, Rossiya 1, REN TV i Pierwszy Kanał.

2023

27 stycznia

Unia Europejska przedłuża sankcje obejmujące handel, finanse, technologię i inne branże w Rosji o sześć miesięcy, do 31 lipca 2023 roku. Sankcje obejmują zakaz importu ropy naftowej przewożonej drogą morską z Rosji, wykluczenie kilku rosyjskich banków z systemu Swift oraz zawieszenie działalności nadawczej i licencji kilku mediów związanych z dezinformacją wspieranych przez Kreml.

28 stycznia

Ukraina nakłada sankcje na trzy osoby oraz 182 rosyjskie i białoruskie firmy, które są głównie zaangażowane w transport towarów, leasing pojazdów oraz produkcję chemiczną. Wśród objętych sankcjami firm znajdują się jednostki VTB Bank PJSC, JSC VTB Leasing, Gazprombank JSC's Gazprombank Leasing JSC, jednostka Raiffeisen Bank International AG, OOO Raiffeisen-Leasing oraz OOO UniCredit Leasing należąca do UniCredit SpA.

3 lutego

Kanada nakłada sankcje na 38 osób i 16 podmiotów, w tym MIA Rossiya Segodnya, państwową firmę medialną.

4 lutego

Państwa G7 uzgadniają dwa limity cenowe na produkty naftowe pochodzące z Rosji: 100 dolarów za baryłkę dla produktów droższych niż ropa naftowa i 45 dolarów za baryłkę dla produktów tańszych.

5 lutego

Unia Europejska wprowadza zakaz zakupów rosyjskiego benzyny, oleju napędowego oraz innych rafinowanych produktów naftowych.

7 lutego

Departament Skarbu USA ogłosił zniesienie sankcji na Subsidiary Bank Sberbank of Russia JSC, byłej jednostkę Sberbanku Rosji w Kazachstanie.

8 lutego

Wielka Brytania wprowadza nowe sankcje wymierzone w sześć podmiotów dostarczających sprzęt wojskowy dla Rosji oraz osiem osób i grup związanych z sieciami finansowymi elit Kremla.

19 lutego

Ukraina zatwierdza sankcje przeciwko rosyjskiej giełdzie w Moskwie oraz 333 rosyjskim dyrektorom banków, w tym JSC Alfa-Bank, PJSC Sovcombank i Otkritie Bank JSC, jak podaje Vedomosti.

23 lutego

Ukraina nakłada 50-letnie sankcje na rosyjskie instytucje finansowe, w tym na centralny bank kraju, wszystkie banki komercyjne, fundusze inwestycyjne, operatorów systemów płatniczych, profesjonalnych uczestników rynku papierów wartościowych, ubezpieczycieli i inne firmy świadczące usługi finansowe.

Kanada nakłada owe sankcje na 129 osób, w tym członków niższej izby rosyjskiego parlamentu oraz siedmiu menedżerów firm związanych z przemysłem obronnym Rosji, a także 50 podmiotów.

24 lutego

Stany Zjednoczone i Wielka Brytania ogłaszają, w porozumieniu z partnerami i sojusznikami z Państwami G7, nowe sankcje przeciwko Rosji, koncentrując się na osobach i podmiotach związanych z branżą obronną i technologiczną kraju. Środki USA obejmują ponad 200 dodatkowych osób i podmiotów w Rosji oraz innych krajach w Europie, Azji i na Bliskim Wschodzie, które mają powiązania z Moskwą, a także 11 banków.

Australia przyjmuje kolejne sankcje finansowe wobec 90 osób i 40 podmiotów, w tym rosyjskich ministrów odpowiedzialnych za energię, zasoby naturalne, przemysł, edukację, pracę, migrację i zdrowie.

25 lutego

Unia Europejska wprowadza 10. pakiet sankcji przeciwko Rosji, obejmujący dodatkowe 87 osób i 34 podmioty, w tym rosyjskich polityków i urzędników państwowych; firmy z sektora wojskowego i obronnego Rosji; oraz pisarzy, prezenterów i wysokiej rangi menedżerów w dużych kanałach telewizyjnych i grupach medialnych.

10 marca

Kanada zakazuje importu produktów aluminiowych i stalowych pochodzących z Rosji.

13 marca

Unia Europejska przedłuża o kolejne sześć miesięcy sankcje wobec 1 473 osób i 205 podmiotów, które zostały nałożone w odpowiedzi na inwazję Rosji na Ukrainę.

11 kwietnia

Kanada ogłasza nowe sankcje przeciwko Rosji, obejmujące 14 osób i 34 podmioty, w tym kilka celów związanych z Grupą Wagnera oraz sektorem lotniczym w Rosji. Premier Kanady Justin Trudeau ogłasza również dodatkowe sankcje wobec dziewięciu podmiotów na Białorusi.

12 kwietnia

Wielka Brytania i Stany Zjednoczone ogłaszają nowe środki mające na celu ukierunkowanie na sieci finansowe, które, jak twierdzili urzędnicy, pomagają rosyjskim miliarderom omijać sankcje. Wielka Brytania ukierunkowała się na dwóch cypryjskich profesjonalistów rzekomo wspierających rosyjskich miliarderów Romana Abramowicza i Aliszera Usmanowa, a także na sieć finansową Usmanowa, w tym firmy USM, Curzon Square Ltd. i Hanley Ltd.

Z kolei Stany Zjednoczone ukierunkowały się na osoby i podmioty w 20 jurysdykcjach, w tym nową rosyjską prywatną firmę wojskową oraz firmę z siedzibą w Chinach, która dostarcza zdjęcia satelitarne lokalizacji w Ukrainie. USA nałożyły także sankcje na Międzynarodowy Bank Inwestycyjny (IIB) z siedzibą na Węgrzech, kontrolowany przez Rosję, trzech obecnych lub byłych dyrektorów IIB oraz w pełni własną spółkę zależną IIB w Rosji, JSC IIB Capital.

13 kwietnia

Unia Europejska nakłada restrykcyjne środki na rosyjską prywatną jednostkę wojskową Grupę Wagnera oraz na RIA FAN.

18 maja

Wielka Brytania zakazuje importu rosyjskich diamentów, miedzi, aluminium i niklu.

19 maja

Państwa G7 uzgadniają wzmocnienia środków przeciwdziałających obchodzeniu limitów cenowych na eksport rosyjskiej ropy i zapobieganie rosyjskim bankom omijaniu sankcji przez zagraniczne filie.

Australia i Państwa G7 zgadzają się na zaostrzenie środków mających na celu przeciwdziałanie omijaniu limitów cenowych na rosyjski eksport ropy oraz zapobieganie omijaniu sankcji przez rosyjskie banki za pośrednictwem zagranicznych spółek. Stany Zjednoczone nakładają sankcje na 22 osoby i 104 firmy w branży wydobycia ropy, usług na polach naftowych oraz przetargów, w ramach działań G7.

Australia ogłasza nowe sankcje finansowe, które obejmują trzy osoby i 21 podmiotów, w tym rosyjską firmę naftową Rosnieft, firmę złotniczą Polyus PJSC oraz firmę stalową Severstal PJSC. Środki te obejmują również rosyjskich kredytodawców, takich jak PJSC MTS Bank, PJSC Bank Uralsib, PJSC Ural Bank for Reconstruction and Development, Bank Zenit Public JSC oraz Bank Saint-Petersburg PJSC.

27 maja

Ukraina nakłada sankcje na 51 osób i 220 firm w Rosji oraz innych krajach, w tym na przedsiębiorstwa przemysłu obronnego i związane z nimi rosyjskie firmy.

8 czerwca

Wielka Brytania wprowadza nowe sankcje przeciwko Białorusi za ułatwianie inwazji Rosji na Ukrainę, w tym zakaz importu złota, cementu, drewna i gumy z Białorusi do Wielkiej Brytanii oraz zakaz eksportu banknotów do Białorusi z Wielkiej Brytanii.

19 czerwca

Wielka Brytania wprowadza ustawodawstwo umożliwiające utrzymanie sankcji wobec Rosji do momentu, gdy Moskwa wypłaci odszkodowanie Ukrainie. Środki te również wymagają, aby osoby objęte sankcjami ujawniały swoje aktywa w Wielkiej Brytanii oraz umożliwiają im przekazywanie zamrożonych funduszy na odbudowę Ukrainy.

23 czerwca

Unia Europejska przyjęła 11. pakiet sankcji obejmujący zakaz tranzytu przez Rosję niektórych towarów i technologii.

28 czerwca

Szwajcaria rozszerza listę sankcji wobec Rosji zgodnie z sankcjami UE, zakazując niektórym członkom rosyjskich sił zbrojnych, czołowym przedstawicielom rosyjskich mediów państwowych i członkom Grupy Wagnera wjazdu do Szwajcarii lub tranzytu przez nią.

5 lipca

Ukraina nakłada sankcje na 18 firm powiązanych z Rosją, w tym ABH Holdings SA i ABH Ukraine Ltd., akcjonariuszy ukraińskiego kredytodawcy JSC Sense Bank. Sankcje obejmują także rosyjskie firmy należące do ABH Holdings, w tym ubezpieczyciela AlfaStrakhovanie PLC.

20 lipca

Wielka Brytania usuwa rosyjskiego inwestora i założyciela Tinkoff Banku, Olega Tinkova, z listy sankcyjnej po apelach brytyjskiego miliardera Richarda Bransona, jak podaje Reuters. Tinkov zrzekł się obywatelstwa rosyjskiego i sprzedał swoje udziały w firmie matce Tinkoff Banku, TCS Group Holding PLC, w 2022 roku

Unia Europejska przedłuża o sześć miesięcy, do 31 stycznia 2024 roku.

Stany Zjednoczone nakładają sankcje na rosyjskie instytucje finansowe: JSC Commercial Bank Solidarnost, JSC Tinkoff Bank, CB LOCKO-Bank JSC, Unistream Commercial Bank JSC oraz Petersburg Social Commercial Bank JSC; na niektórych rosyjskich urzędników i osoby prywatne; na przemysł wysokich technologii oraz firmy wydobywcze w Rosji; a także na niektóre firmy z siedzibą w Kirgistanie.

Kanada ogłasza nowe sankcje, które obejmują 20 osób i 21 podmiotów powiązanych z rosyjskim przemysłem obronnym oraz 19 osób i cztery podmioty w rosyjskim sektorze kultury i edukacji. Sankcjonowane podmioty obejmują Tinkoff Bank, Bank Tochka oraz rosyjski system płatności Mir, a także operatorów mobilnych MTS i Megafon oraz firmę telekomunikacyjną Tele2.

8 sierpnia

Wielka Brytania ogłasza sankcje na firmy w Rosji, Turcji i Dubaju oraz osoby fizyczne na Słowacji, w Szwajcarii i Iranie.

11 sierpnia

Wielka Brytania nakłada sankcje na założyciela Alfa Group, Michaiła Fridmana, oraz członków zarządu nadzorczego: Piotra Awena, Alekseja Kuzmiczewa i Germana Chana. Czwórka inwestorów została wcześniej objęta sankcjami przez Australię, Kanadę, Unię Europejską, Nową Zelandię i Wielką Brytanię w związku z inwazją Rosji na Ukrainę. Sankcje nałożono również na Rosyjską Unię Przemysłowców i Przedsiębiorców.

13 września

Unia Europejska przedłuża sankcje do 15 marca 2024 r., w tym ograniczenia w podróżowaniu i zamrożenia aktywów wobec osób i podmiotów w związku z inwazją Rosji na Ukrainę.

14 września

Stany Zjednoczone nakładają nowe sankcje na rosyjskie elity związane z przemysłem wojskowym oraz bazę przemysłową.

2 listopada

Nowe środki USA wymierzają w rosyjski kompleks wojskowo-przemysłowy, przyszłą produkcję energii, sektor metali i górnictwa oraz zakupy obronne.

8 listopada

Wielka Brytania nakłada sankcje na 29 osób i podmiotów działających w Rosji oraz wspierających jej sektory złota, ropy naftowej i strategiczne. Sankcje obejmują największych producentów złota w Rosji, Nord Gold PLC oraz Highland Gold Mining Ltd., a także rosyjskich oligarchów Władysława Swiblowa i Konstantina Strukowa. Na listę sankcyjną dodano również handlarza złotem Paloma Precious DMCC oraz firmę handlową Paramount Energy And Commodities DMCC, obie z siedzibą w Zjednoczonych Emiratach Arabskich.

15 listopada

Czechy rozszerzają krajową listę sankcji o rosyjskie Federalne Państwowe Przedsiębiorstwo Jednostkowe „Zarządzanie Majątkiem za Granicą", znane również jako Goszagransobstvennost Fgup.

5 grudnia

Stany Zjednoczone nakładają nowe sankcje na sieć zajmującą się pozyskiwaniem elektroniki z zastosowaniami wojskowymi dla Rosji. Sieć obejmuje dziewięć podmiotów i pięć osób fizycznych.

6 grudnia

Państwa G7 i Wielka Brytania uzgadniają zakaz importu rosyjskich diamentów, który wejdzie w życie 1 stycznia 2024 r.

12 grudnia

Stany Zjednoczone nakładają sankcje obejmujące ponad 250 osób i podmiotów z rosyjskiego sektora energetycznego, produkcyjnego, finansowego oraz sektora metali i górnictwa. Objęto nimi również firmy trzecich krajów, które ułatwiają omijanie sankcji.

15 grudnia

Wielka Brytania wprowadza nowy zestaw sankcji przeciwko Rosji, w tym zakazu bankowości korespondencyjnej dla niektórych kredytodawców i zakazu importu niektórych rosyjskich metali.

18 grudnia

Unia Europejska przyjmuje 12. pakietu sankcji, który obejmuje dodatkowe zakazy importu i eksportu oraz środki mające na celu zwalczanie obchodzenia sankcji.

22 grudnia

Stany Zjednoczone nakładają nowe sankcje na zagraniczne instytucje finansowe, które wspierają rosyjską bazę przemysłowo-wojskową. Sankcjonowane banki będą miały pełne blokady aktywów lub ograniczenia na kontach korespondencyjnych w USA.

26 grudnia

Tajwan rozszerza sankcje na Rosję i Białoruś o dodatkowe towary wysokich technologii, które mogą być wykorzystywane do celów wojskowych.

2024

3 stycznia

Unia Europejska dodaje rosyjską państwową spółkę diamentową PJSC Alrosa oraz jej CEO, Pavla Alekseevicha Marinycheva, do listy sankcji.

12 stycznia

Unia Europejska przyjmuje regulację, która wymaga od centralnych depozytów papierów wartościowych (CSD), które posiadają więcej niż 1 milion euro z zamrożonych aktywów rosyjskiego banku centralnego, aby odłożyły wszelkie narastające nadwyżki zysków oraz odpowiadające przychody z tych aktywów.

22 lutego

Wielka Brytania dodaje ponad 50 nowych sankcji obejmujących firmy i osoby związane z produkcją amunicji, handel narzędziami maszynowymi i przemysł diamentowy.

23 lutego

Stany Zjednoczone ogłaszają ponad 500 nowych sankcji przeciwko Rosji, aby uczcić drugą rocznicę inwazji na Ukrainę oraz po śmierci lidera opozycji, Aleksieja Nawalnego. Sankcje obejmują m.in. Krajowy System Płatności JSC, operatora systemu płatniczego Mir; banki, takie jak Avangard Joint Stock Bank oraz JSC Bank ChelindBank; a także inne osoby i firmy związane z sektorem finansowym, obronnym i zamówień publicznych. Unia Europejska ogłasza sankcje wobec 106 osób i 88 podmiotów, które mają na celu uderzenie w rosyjskie sektory wojskowe i obronne, a także w firmy z Chin, Turcji i innych krajów zajmujące się handlem komponentami elektronicznymi.

25 marca

Stany Zjednoczone nakładają sankcje na 13 podmiotów i 2 osoby za operacje w sektorze usług finansowych i technologii, które wspierają omijanie sankcji nałożonych na Rosję w związku z Ukrainą.

2 kwietnia

Stany Zjednoczone usuwają z listy sankcji dawną jednostkę niemiecką rosyjskiego pożyczkodawcy VTB. OWH SE i.L. wcześniej działał jako VTB Bank Europe SE, VTB Bank Deutschland AG oraz Ost-West Handelsbank AG, zanim ponownie zmienił nazwę w styczniu.

12 kwietnia

Londyńska Giełda Metali i Chicago Mercantile Exchange blokują handel aluminium, miedzią i niklem produkowanymi w Rosji.

30 kwietnia

Senat USA przyjmuje ustawę zakazującą importu rosyjskiego uranu.

1 maja

Stany Zjednoczone nakładają sankcje na prawie 300 podmiotów i osób zaangażowanych w rozwój przyszłej produkcji i eksportu rosyjskiej energii, metali i górnictwa. Dotyczą również rosyjskiej bazy przemysłowo-wojskowej oraz programów broni chemicznej i biologicznej.

6 maja

Stany Zjednoczone usuwają z listy sankcji dawną szwajcarską jednostkę Sberbank, Sberbank (Switzerland) AG, po sprzedaży banku, restrukturyzacji i rebrandingu na TradeXBank AG.

14 maja

Departament Skarbu USA, poprzez Biuro Kontroli Aktywów Zagranicznych, wyznacza rosyjskiego obywatela Dmitriia Aleksandrovicha Beloglazova oraz firmy Obshchestvo S Ogranichennoi Otvetstvennostiu Titul, Aktsionernoe Obshchestvo Iliadis i International Co. Joint Stock Co. Rasperia Trading Ltd. jako zaangażowane w schemat, który umożliwiłby objętemu sankcjami rosyjskiemu miliarderowi Olegowi Deripaskowi sprzedaż akcji o wartości 1,5 miliarda dolarów w nieujawnionej europejskiej firmie.

Rada UE rozszerza swoje środki restrykcyjne wobec Iranu, celując w osoby i podmioty dostarczające, sprzedające lub zaangażowane w transfer irańskich rakiet i bezzałogowych pojazdów powietrznych w wsparciu wojny Rosji w Ukrainie oraz uzbrojonych grup w regionie Bliskiego Wschodu i Morza Czerwonego.

17 maja

Decyzja o zawieszeniu działalności medialnej powiązanej z Rosją w Unii Europejskiej, w tym Voice of Europe, RIA Novosti, Izvestia i Rossiyskaya Gazeta.

24 maja

Japonia nakłada sankcje na dziewięć rosyjskich podmiotów i jedną osobę fizyczną, a także na dwie firmy z Cypru w związku z rosyjskimi zakupami broni z Korei Północnej. Korea Południowa wprowadza sankcje na dwa rosyjskie statki transportujące zaopatrzenie wojskowe między Rosją a Koreą Północną oraz na siedmiu północnokoreańskich obywateli związanych z różnymi działaniami wspierającymi Rosję.

27 maja

UE nakłada środki restrykcyjne na Voice of Europe za "systematyczną, międzynarodową kampanię manipulacji medialnej i zniekształcania faktów, mającą na celu destabilizację Ukrainy, UE i jej państw członkowskich." Środki restrykcyjne dotyczą również Artema Marchewskiego i Wiktora Medwiedczuka, którzy są blisko związani z tym internetowym wydawnictwem.

12 czerwca

Stany Zjednoczone poszerzają definicję rosyjskiej bazy przemysłowo-wojskowej o Sberbank Rosji i VTB Bank PJSC, co wprowadza sankcje wtórne dla zagranicznych instytucji finansowych współpracujących z nimi. Dodano również sankcje na Giełdę Moskiewską.

13 czerwca

Wielka Brytania nakłada nowe sankcje na 50 osób i podmiotów, w tym jednostki używane do obchodzenia sankcji oraz dostawców wspierających produkcję wojskową Rosji. Sankcje objęły również Ingosstrakh Insurance Co. i podmioty związane z systemem finansowym Rosji.

17 czerwca

Przedłuża sankcje nałożone na Rosję za aneksję Krymu do czerwca 2025 roku, obejmujące zakazy importu i eksportu określonych produktów i technologii do regionu.

24 czerwca

Przyjęcie 14. pakietu sankcji w UE, obejmującego sektor energetyczny, finansowy i handlowy oraz nowe ograniczenia w zakresie obejścia sankcji.

28 czerwca

UE nakłada sankcje na rosyjskiego biznesmena Dmitry'ego Beloglazova, jego firmę LLC Titul oraz inne podmioty powiązane, takie jak JSC Iliadis i International LLC Rasperia Trading Ltd.

22 lipca

UE przedłuża sankcje gospodarcze wobec Rosji o kolejne sześć miesięcy, do 31 stycznia 2025 roku.

23 sierpnia

Stany Zjednoczone nakładają sankcje na niemal 400 osób i podmiotów za pomoc Rosji w utrzymaniu wojny na Ukrainie i unikanie istniejących restrykcyjnych środków. Wśród celów znalazło się ponad 60 technologicznych i obronnych firm z siedzibą w Rosji, a także niektóre podmioty z sektora metali i górnictwa, w tym firmy zajmujące się wydobyciem stali, żelaza i węgla.

19 września

Stany Zjednoczone nakładają sankcje na sieć pięciu podmiotów i jedną osobę z siedzibą w Rosji oraz w okupowanym przez Rosję regionie Gruzji - Osetii Południowej, za umożliwienie mechanizmów płatniczych między Rosją a Koreą Północną, wspierających inwazję Rosji na Ukrainę oraz programy zbrojeniowe Korei Północnej. [24]

Przegląd sankcji wobec Rosji według krajów i sektorów

Sankcje w dziedzinie finansów

Australia	-Ograniczenia dotyczące długu suwerennego
Kanada	-Ograniczenia dostępu Rosji do funduszy MFW i Banku Światowego -Ograniczenia dotyczące długu suwerennego -Ograniczenia dostępu rosyjskich banków do systemu SWIFT
Korea Południowa	-Korea Południowa przyjmuje sankcje ONZ, ale także części sankcji USA i UE. Korea Południowa nałożyła kontrolę eksportu i sankcje finansowe na Rosję. Choć nie opublikowała szczegółowej listy sankcji, Korea Południowa zadeklarowała poparcie dla nowych działań przeciwko Rosji.
Szwajcaria	-Ograniczenia dotyczące długu suwerennego -Ograniczenia dostępu rosyjskich banków do systemu SWIFT
Wielka Brytania	-Ograniczenia dostępu Rosji do funduszy MFW i Banku Światowego -Ograniczenia dotyczące długu suwerennego -Ograniczenia dotyczące rachunków korespondencyjnych rosyjskich banków -Ograniczenia dostępu rosyjskich banków do systemu SWIFT
Stany Zjednoczone	-Ograniczenia dostępu Rosji do funduszy MFW i Banku Światowego -Ograniczenia dotyczące długu suwerennego -Ograniczenia dotyczące rachunków korespondencyjnych rosyjskich banków -Ograniczenia dostępu rosyjskich banków do systemu SWIFT -Sankcje wobec państwowego operatora Mir, głównego rosyjskiego systemu płatności od czasu zawieszenia Mastercard i Visa I sankcje przeciwko firmom wspierającym działania wojenne Rosji, zaangażowane w przyszłą produkcję energii w Rosji, współpracujące z Iranem w zakresie dronów

Przegląd sankcji wobec Rosji według krajów i sektorów

Sankcje w dziedzinie energii

Australia	-Sufit cenowy ropy i ograniczenia importu ropy i gazu -Ograniczenia importu rosyjskiego gazu
Kanada	-Sufit cenowy ropy i ograniczenia importu rosyjskiej ropy naftowej
Japonia	-Sufit cenowy ropy i ograniczenia importu rosyjskiej ropy naftowej -Ograniczenia importu rosyjskiego węgla
Szwajcaria	-Sufit cenowy ropy i ograniczenia importu rosyjskiej ropy naftowej
Wielka Brytania	-Sufit cenowy ropy i ograniczenia importu rosyjskiej ropy naftowej -Ograniczenia importu rosyjskiego węgla
Stany Zjednoczone	-Sufit cenowy ropy i ograniczenia importu rosyjskiej ropy naftowej -Ograniczenia importu rosyjskiego gazu -Ograniczenia importu rosyjskiego węgla

Sankcje w dziedzinie obrony

Australia	-Ograniczenia eksportu technologii do Rosji
Kanada	-Ograniczenia eksportu technologii do Rosji
Japonia	-Ograniczenia eksportu technologii do Rosji
Szwajcaria	
Wielka Brytania	-Ograniczenia eksportu technologii do Rosji
Stany Zjednoczone	-Ograniczenia eksportu technologii do Rosji

Przegląd sankcji wobec Rosji według krajów i sektorów

Sankcje w dziedzinie surowców i towarów

Australia	-Ograniczenia importu rosyjskiego złota -Ograniczenia eksportu metali do Rosji
Kanada	-Ograniczenia importu rosyjskiego złota -Ograniczenia eksportu dóbr luksusowych do Rosji -Ograniczenia importu dóbr luksusowych z Rosji
Japonia	-Ograniczenia importu rosyjskiego złota -Ograniczenia eksportu dóbr luksusowych do Rosji
Szwajcaria	-Ograniczenia importu rosyjskiego złota -Ograniczenia importu rosyjskich metali (np. żelaza i stali) -Ograniczenia eksportu dóbr luksusowych do Rosji
Wielka Brytania	-Ograniczenia importu rosyjskiego złota -Ograniczenia importu rosyjskich metali (np. żelaza i stali) -Ograniczenia eksportu dóbr luksusowych do Rosji -Ograniczenia importu dóbr luksusowych z Rosji
Stany Zjednoczone	-Ograniczenia importu rosyjskiego złota -Ograniczenia eksportu dóbr luksusowych do Rosji -Ograniczenia importu dóbr luksusowych z Rosji

Przegląd sankcji wobec Rosji według krajów i sektorów

Sankcje w dziedzinie usług

Australia	-Ograniczenia usług morskich dla rosyjskiego eksportu ropy naftowej
Kanada	-Ograniczenia usług morskich dla rosyjskiego eksportu ropy naftowej -Ograniczenia eksportu usług profesjonalnych (np. konsultingowych, księgowych) do Rosji
Japonia	-Ograniczenia usług morskich dla rosyjskiego eksportu ropy naftowej -Ograniczenia eksportu usług profesjonalnych (np. konsultingowych, księgowych) do Rosji
Szwajcaria	-Ograniczenia usług morskich dla rosyjskiego eksportu ropy naftowej -Ograniczenia eksportu usług profesjonalnych (np. konsultingowych, księgowych) do Rosji
Wielka Brytania	-Ograniczenia usług morskich dla rosyjskiego eksportu ropy naftowej -Ograniczenia eksportu usług profesjonalnych (np. konsultingowych, księgowych) do Rosji
Stany Zjednoczone	-Ograniczenia usług morskich dla rosyjskiego eksportu ropy naftowej -Ograniczenia eksportu usług profesjonalnych (np. konsultingowych, księgowych) do Rosji -Ograniczenia dotyczące usług IT i rozszerzenie sankcji wtórnych -Ograniczanie eksportu, reeksportowania, sprzedaży lub dostarczania usług do Rosji ze Stanów Zjednoczonych lub przez osoby związane z: doradztwem i projektowaniem IT oraz usługami wsparcia IT lub usługami opartymi na chmurze dla oprogramowania do zarządzania przedsiębiorstwem i projektowania oraz produkcji

Przegląd sankcji wobec Rosji według krajów i sektorów

Sankcje medialne

Australia	-Ograniczenia nadawania rosyjskich mediów państwowych
Kanada	-Ograniczenia nadawania rosyjskich mediów państwowych
Japonia	
Szwajcaria	
Wielka Brytania	-Ograniczenia nadawania rosyjskich mediów państwowych
Stany Zjednoczone	-Ograniczenia nadawania rosyjskich mediów państwowych

Sankcje dyplomatyczne i wizowe

Australia	-Odwołanie statusu najbardziej uprzywilejowanego narodu
Kanada	-Odwołanie statusu najbardziej uprzywilejowanego narodu
Japonia	-Odwołanie statusu najbardziej uprzywilejowanego narodu
Szwajcaria	
Wielka Brytania	-Odwołanie statusu najbardziej uprzywilejowanego narodu
Stany Zjednoczone	-Odwołanie statusu najbardziej uprzywilejowanego narodu

Pozostałe

Korea Południowa	-Korea Południowa przyjmuje sankcje ONZ, ale także części sankcji USA i UE. Korea Południowa nałożyła kontrolę eksportu i sankcje finansowe na Rosję. Choć nie opublikowała szczegółowej listy sankcji, Korea Południowa zadeklarowała poparcie dla nowych działań przeciwko Rosji.
Tajwan	-Tajwan wprowadził zakazy eksportu technologii do Rosji oraz ograniczenia finansowe
Singapur	- Singapur ogłosił sankcje i ograniczenia eksportu

Podsumowanie i rekomendacje

Podstawowym wnioskiem, który się nasuwa po analizie sankcji przedsięwziętych wobec Rosji jest to, że wymusiły one zamknięcie rosyjskiej gospodarki. Gospodarka ta może funkcjonować jakiś czas w trybie wojennym związanym z przestawieniem mocy produkcyjnych na zaspokojenie potrzeb wojska a nie popytu generowanego przez ludność. Problemy zaczną narastać po zakończeniu konfliktu, wtedy długotrwałe efekty sankcji kumulowane przez lata uderzą z całą mocą. Będą potęgowane przez gwałtowne zahamowanie popytu na sprzęt wojskowy oraz przez powrót żołnierzy do domu, co zwiększy bezrobocie wśród młodych mężczyzn. Finalnie wpłynie to negatywnie na system finansowy, jeśli z powrotem otworzy się na świat. Prawdziwy mocny wpływ sankcji ujawni się w długim okresie. Izolowanie się od rynku światowego już wprowadza trudności z importem innowacji i technologii, co wpływa negatywnie na długoterminowy wzrost gospodarczy.

Zakładanym celem sankcji jest między innymi podburzenie Rosjan do obecnej władzy Władimira Putina. Próbuję się to osiągnąć poprzez braki w towarach konsumpcyjnych oraz pauperyzacje ludności, jednak jest to jedynie myślenie życzeniowe. Rządy Władimira Putina są nadal popularne w Rosji. Dane pokazują to dobitnie, w kwietniu 2024 roku, poparcie dla rządów Putina wyniosło 85%. [25] Mimo kontrowersji sankcje miały 3 kluczowe skutki. Po pierwsze, wysłały silny i skoordynowany przekaz Kremlowi, po drugie zdegradowały potencjał rosyjskiej zbrojeniówki i po trzecie systematycznie osłabiają gospodarkę. Mimo to, nie uniemożliwiły Rosji prowadzenia konfliktu zbrojnego, co powoduje wiele kontrowersji wśród obywateli krajów nakładających sankcje. Poza tym są pożywką dla rosyjskiej dezinformacji.

Ze względu na pułap cenowy, obroty z handlu rosyjskimi paliwami nie generują takiego przychodu jak przed nałożeniem sankcji, przez co Kreml jest zmuszony do nakładania jednorazowych, często „dobrowolnych" podatków. Będzie to generowało braki w rosyjskim budżecie, co się przełoży na programy socjalne i lukę inwestycyjną. Ważnym skutkiem sankcji jest reorientacja rosyjskiej gospodarki na Chiny, co będzie skutkowało w przyszłości większą zależnością, którą może wykorzystać Pekin. Sankcje nie są instrumentem, który działa od razu i ma spowodować, że Putin obudzi się pewnego dnia i podejmie decyzje, „że Ukraina nie była tego warta". Sankcje mają powodować powolne zmiany i ścieranie się rosyjskiego kompleksu zbrojeniowego i ekonomii.

Aby sankcje skutecznie działały konieczny jest spójny front poszczególnych krajów europejskich. Spójność z polityką unijną powinno stać się elementem prestiżu. Kraje pomagające w omijaniu sankcji, służące jako pośrednicy, stacje przeładunkowe, etc. powinny podlegać takim samym obostrzeniom jak Rosja.

Przypisy

[1] Strict and Uniform: Improving EU Sanctions Enforcement, German Council on Foreign Relations, 14.10.2024, https://dgap.org/en/research/publications/strict-and-uniform-improving-eu-sanctions-enforcement

[2] Marcin Bokszczanin, Rosja nie chce kończyć wojny. Ale czy wojna się Rosji opłaca, czy ją wykańcza? Skąd Putin ma pieniądze na prowadzenie wojny? Czy w tej kasie jest dno?, subiektywnie o finansach, 17.06.2024, https://subiektywnieofinansach.pl/rosyjska-gospodarka-rosnie-wbrew-wojnie-czy-dzieki-niej/

[3] Russia unemployment rate, 28.08.2024, https://tradingeconomics.com/russia/unemployment-rate#:~:text=Russia%E2%80%99s%20unemployment%20rate%20stood%20at%202.4%25%20in%20July,previous%20month%20and%20in%20line%20with%20market%20expectations

[4] Russia: Unemployment rate from September 2020 to January 2024, statista, 18.03.2024, https://www.statista.com/statistics/277043/monthly-unemployment-rate-in-russia/

[5] Real GDP growth, April 2024, https://www.imf.org/external/datamapper/NGDP_RPCH@WEO/RUS/CHN

[6] Russian Inflation Rate, 11.10.2024, https://tradingeconomics.com/russia/inflation-cpi

[7] Adam Budnikowski, Ekonomia międzynarodowa, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2017

[8] Ibidem.

[9] European Parliament, EU sanctions on Russia: Overview, impact, challenges, 10.03.2024, https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2023)739366

[10] Rada Unii Europejskiej, Sankcje UE za napaść wojskową Rosji na Ukrainę, 16.05.2024, https://www.consilium.europa.eu/pl/infographics/eu-sanctions-russia-ukraine-invasion/

[11] European Parliament, EU sanctions..'', op.cit.

[12] What are the sanctions on Russia and have they affected its economy?, BBC, 23.02.2024, https://www.bbc.com/news/world-europe-60125659

[13] Matthew Becerra, Gauging the Efficacy of Western Sanctions on the Russian Economy, Geopolitical Monitor, 30.01.20234, https://www.geopoliticalmonitor.com/gauging-the-efficacy-of-western-sanctions-against-russia/

[14] European Parliament, EU sanctions..'', op.cit.

[15] Alexander Yarashevich, Aleksandr Atasuntsev, Robert Denis, In 'False Transit' Loophole, Russia's War Machine Is Supplied Through Kazakh Companies and Belarusian Warehouses, OCCRP, 21.02.2024, https://www.occrp.org/en/investigation/in-false-transit-loophole-russias-war-machine-is-supplied-through-kazakh-companies-and-belarusian-warehouses

[16] Russia to hike defence budget by 25% amid Ukraine war: Where does this money come from?, Firstpost, 01.10.2024, https://www.firstpost.com/explainers/russia-defence-budget-ukraine-war-money-source-tax-oil-13820952.html

[17] Eisabeth Braw, Russia's growing dark fleet: Risks for the global maritime order, Atlantic Council, 11.01.2024, https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/issue-brief/russias-growing-dark-fleet-risks-for-the-global-maritime-order/
[18] Sanctions Tighten the Noose Over Russia's Economic Lifeline: Yuan Shortage Looms, Microsoft Start, 14.10.2024, https://www.msn.com/en-us/money/other/sanctions-tighten-the-noose-over-russia-s-economic-lifeline-yuan-shortage-looms/ar-AA1rr98v?ocid=BingNewsSerp
[19] Russian oil getting into UK via refinery loophole, reports claim, BBC, 14.10.2024, https://www.bbc.com/news/business-68018660
[20] How is China supporting Russia after it was sanctioned for Ukraine war?, BBC, 14.10.2024, https://www.bbc.com/news/60571253
[21] International Monetary Fund, DataMapper Russian Federation, 14.10.2024, IMFhttps://www.imf.org/external/datamapper/profile/RUS
[22] Sanctions and Russia's War: Limiting Putin's Capabilities, U.S. Department of the Treasury, 14.10.2024, https://home.treasury.gov/news/featured-stories/sanctions-and-russias-war-limiting-putins-capabilities
[23] Russia to hike defence budget by 25% amid Ukraine war: Where does this money come from?, Firstpost, 01.10.2024, https://www.firstpost.com/explainers/russia-defence-budget-ukraine-war-money-source-tax-oil-13820952.html
[24] S&P Global, „Sanctions against Russia – A Timeline", dostęp: 11 października 2024, https://www.spglobal.com/marketintelligence/en/news-insights/latest-news-headlines/sanctions-against-russia-8211-a-timeline-69602559
[25] Levada Center, Putin's approval rating, 14.10.2024, https://www.levada.ru/en/ratings/

Sfinansowano ze środków
Narodowego Instytutu Wolności w ramach programu
Korpus Solidarności – Wsparcie organizacji wolontariatu w NGO.

KOMITET DO SPRAW POŻYTKU PUBLICZNEGO

NIW
Narodowy Instytut Wolności
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

Program Wspierania i Rozwoju Wolontariatu Długoterminowego na lata 2018–2030
Korpus Solidarności